

Hoe zoek ik informatie op het internet?

Een stappenplan voor lager onderwijs

Ik ben ...

een leerling

een leraar

Ik ben leerling in de ...

eerste graad

tweede graad

derde graad

Ik ben leraar in de ...

eerste graad

tweede graad

derde graad

Leerlijn eerste graad

Terug naar begin

Stap 1

Wat wil ik te weten komen?

Hoe?

Doelen

Stap 2

Waar en hoe ga ik zoeken?

Hoe?

Doelen

Stap 3

Welk zoekresultaat wil ik verkennen?

Hoe?

Doelen

Stap 4

Bruikbaar, begrijpbaar en betrouwbaar?

Hoe?

Doelen

Stap 5

Hoe ging het zoeken?

Hoe?

Doelen

Stap 1 : Wat wil ik te weten komen?

Ik stel mezelf de vraag: wat wil ik weten?

Voorbeeld: Wat eet een paard?

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Wat ik wil weten, kan ik (met hulp) zeggen in een vraag.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 1: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Een goede vraag moet voldoende concreet zijn.

Gebruik hiervoor de vraagwoorden 5W1H:
wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe.

Stap 1: Doelen

Doelen eerste graad:

- Met hulp een concrete informatievraag formuleren.

Doelen tweede graad:

- Een concrete informatievraag formuleren.

Doelen derde graad:

- Deelvragen opstellen bij een informatievraag indien nodig.

Stap 2 : Waar en hoe ga ik zoeken?

2A Waar ga ik zoeken?

Ik kies:

- op het internet met een zoekmachine
  - Google
  - Yahoo
  - Bing
  - Kinderzoekmachine
- op een website die de leraar me geeft

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan een website intikken in een zoekbalk.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2A Waar ga ik zoeken?

Eerste graad:

Als je informatie op het internet zoekt met een zoekmachine zoals Google, Bing, Yahoo... dan is de informatie soms moeilijk voor leerlingen. Daarom raden we aan om leerlingen van de eerste graad een website op hun niveau te geven of hen gebruikt te laten maken van een kinderzoekmachine.

Tweede graad:

Zoekmachines zijn meestal gratis. Om hun werking te kunnen betalen, moeten ze dus geld verdienen. Dat doen **commerciële zoekmachines** door gegevens te verkopen. (Commercieel betekent dat ze winst willen maken.) Ze houden elke zoekopdracht bij, ook welke websites je bezoekt en hoe vaak. Zo kunnen ze veel over jou te weten komen. Bv. welke muziek je leuk vindt, wat je graag eet, of je een huisdier hebt ... . Bedrijven willen graag weten waarin je geïnteresseerd bent om jou zo bepaalde reclame (die aansluit bij jouw interesses en profiel) te kunnen sturen. Zo is de kans groter dat jij iets koopt. De bedrijven betalen de zoekmachines als jij op hun reclame klikt. Commerciële zoekmachines verdienen dus geld met het verzamelen van gegevens van hun gebruikers zodat je van bedrijven gerichte reclame ontvangt.

Wil je dit niet? Gebruik dan een **anonieme zoekmachine**. Deze onthouden je zoekopdrachten niet en koppelen deze ook niet aan het IP-adres van je computer. Zo krijg je geen gerichte reclame en staan reeds bezochte websites niet telkens als eerste in je zoekresultaten.

Verder lezen

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2A Waar ga ik zoeken?

Je kan ook cookies uitschakelen of op 'niet aanvaarden' klikken om ervoor te zorgen dat er minder gegevens van jou worden bijgehouden. Het is jammer dat cookies aanvaarden meestal makkelijker is, dan ze weigeren. (Meer uitleg over cookies vind je bij de derde graad).

Op een commerciële zoekmachine kan je **incognito surfen**. Als je de browser sluit, wist deze je gegevens. Tijdens het gebruik van de website, ben je niet 'onzichtbaar'. Dit kan enkel als je gebruik maakt van een anonieme zoekmachine.

Bij sommige zoekmachines kan je ook aanpassen of je gepersonaliseerde advertenties wil krijgen of niet. Bv. in het advertentiecentrum van Google (adcenter) kan je dit aan- of uitzetten.

Derde graad:

Zoekmachines zijn slimme programma's die je helpen om informatie op het internet terug te vinden. De 'spider' bezoekt elke website en slaat die op in een soort inhoudstafel (index). Dit is een database met gigantisch veel informatie. Wanneer jij een zoekopdracht geeft (dus één of meerdere trefwoorden ingeeft), gaat de zoekmachine de index of database supersnel doorzoeken op dat trefwoord. Er zijn dus tientallen miljoenen zoekresultaten, maar jij krijgt ze niet allemaal te zien. Op elke pagina krijg je een tiental zoekresultaten te zien. Hoe bepaalt de zoekmachine nu welke resultaten jij als eerste te zien krijgt?

Verder lezen

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2A Waar ga ik zoeken?

Zoekalgoritmen letten op verschillende factoren om de zoekresultaten te rangschikken (vb. relevantie van de zoektermen, je locatie, je zoekgeschiedenis ...) Telkens wanneer je via het internet een website bezoekt of app gebruikt, plaatst die website kleine bestandjes op jouw apparaat. Deze bestandjes noemt men "cookies".

Cookies kunnen verschillende doelen hebben:

- weten hoeveel bezoekers er zijn op de website of app;
- verzamelen van informatie om de website en app verder te verbeteren;
- bepaalde zaken over jou te onthouden. Zo hoef je bepaalde gegevens niet altijd opnieuw in te geven;
- gerichte reclame versturen. 'Cookies van derden' of 'trackingcookies' kan je beter blokkeren als je geen gerichte reclame wil krijgen.

Meer info over cookies op <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be> en [burger en thema-s en internet en cookies](#)

Stap 2 : Wat moet ik kennen en kunnen?

2A Waar ga ik zoeken?

Doelen eerste graad:

- De naam van een website intikken in een zoekbalk.

Doelen tweede graad:

- Enkele verschillen tussen een commerciële en een anonieme zoekmachine noemen.
- Enkele kinderzoekmachines kennen.
- Een kinderzoekmachine gebruiken.
- (Met hulp) cookies uitschakelen.

Doelen derde graad:

- De basis van de werking van zoekmachines en AI bij het zoeken naar informatie uitleggen.
- De voor- en nadelen van commerciële en anonieme zoekmachines verwoorden
- Cookies uitschakelen.
- De voor- en nadelen van cookies verwoorden.
- (Met hulp) favoriete websites bewaren en terugvinden

Stap 2 : Waar en hoe ga ik zoeken?

2B Hoe ga ik zoeken?

Belangrijk: deze stap werd weggelaten bij de leerlingen eerste graad aangezien het belangrijk is om ze in deze graad nog zelf een website mee te geven.

Ik tik in de zoekbalk een korte zin of woord.

Waarover wil je informatie zoeken?
Kies 1 of 2 woorden:
(bv. 'eten paard' of 'voedsel paard')

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik vind (met hulp) de zoekbalk op een website of bij een (kinder)zoekmachine.
- Ik kan (met hulp) een zoekterm noemen om het antwoord op mijn vraag te zoeken.
- Ik kan (met hulp) een kinderzoekmachine gebruiken.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2B Hoe ga ik zoeken?

Eerste graad:

Indien je de leerlingen zelf een website opgeeft, kan je tot stap 4 overslaan. Toch raden we aan om van in de eerste graad het belang van zoektermen (i.p.v. vragen) mee te geven.

Tweede graad: zoektermen ingeven i.p.v. een vraag

Laat leerlingen dus liever een **zoekterm** ingeven dan een vraag. Een vraag intikken duurt immers langer, je hebt meer kans op schrijffouten en de zoekmachine zoekt niet op alle woorden.

Kies een goede zoekterm. Dit is meestal een zelfstandig naamwoord.

Bv. je wil weten wat een mol eet. Zoekterm = 'mol'.

Soms geef je beter **meerdere zoektermen** in.

Zo kan 'mol' ook verwijzen naar het spelprogramma op TV 'De Mol' of de gemeente 'Mol'. Dus is 'mol dier' duidelijker als zoekterm.

Bv. je wil weten wat een mol eet. Zoekterm = 'voedsel mol' of 'voedsel mol dier'

Vergelijk eens zoekresultaten als je synoniemen gebruikt vb. 'eten mol' i.p.v. 'voedsel mol'.

Verder lezen

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2B Hoe ga ik zoeken?

Leer je leerlingen ook hoe ze verbeteringen moeten aanbrengen in de zoekbalk. Delete (vaak afgekort tot del) is een toets waarmee je tekst rechts van de cursor kan wissen. In deze functie is hij complementair aan de backspace, die tekst naar links wist.

Wijs leerlingen op **suggesties en aanvullingen**

Wist je dat...?

- De zoekmachine vaak al een suggestie doet? Deze verschijnen meteen onder de zoekbalk als je begint te tikken.
- De zoekmachine je zoekterm soms zelf aanvult? Wanneer je begint te typen, vult de zoekmachine je zoekterm al zelf verder aan met zoekopdrachten die je al eerder ingaf of met zoekopdrachten die vele andere mensen gebruikten.

Is het een goede aanvulling? Klik gewoon op enter of op 'end' zodat je achter de aanvulling komt.

Geen goede aanvulling? Tik gewoon zelf verder en negeer wat er verschijnt. Of kies een goede suggestie uit de lijst onder de zoekbalk.

Verder lezen

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2B Hoe ga ik zoeken?

Derde graad: Zoektermen combineren

Google negeert losse letters en woorden zoals 'en', 'het', 'waar' en 'hoe', omdat ze de zoekopdracht te veel vertragen. Daarom maak je best gebruik van zoektermen die je combineert.

AND, OR, NOT noemen we Booleaanse operatoren. Er wordt gebruik gemaakt van de Engelse termen, ongeacht de taal van de zoekopdracht. Je kan meerdere Booleaanse operatoren combineren vb. auto OR bus AND vliegtuig NOT trein. Opgelet: Google werkt met het minteken i.p.v. NOT (auto OR bus AND vliegtuig –trein).

Het is nodig aandacht te besteden aan de volgorde van de zoektermen en de Booleaanse operatoren. Zo moeten in dit voorbeeld bus én vliegtuig in het zoekresultaat voorkomen, auto mag en kan

Bij **chatbots** ('chats') die volledig werken op Artificiële intelligentie (AI), gebruik je best wel een vraag i.p.v. enkel een trefwoord. Een duidelijke, gerichte vraag kunnen stellen (stap 1) is dus belangrijk.

(We gaan ervan uit dat de zoekmachines toch ook nog even zullen meegaan.)

Uitbreidingsdoel 3de graad: aanhalingstekens gebruiken om de woordvolgorde te behouden

Zet je een zoekvraag tussen aanhalingstekens, dan zoekt een zoekmachine naar pagina's waarop precies dezelfde woordcombinatie voorkomt.

Met een tilde (~) voor een woord wordt er ook gezocht op synoniemen. Vb. ~computer, dan wordt er eveneens gezocht op laptop.

Stap 2 : Doelen

2B Hoe ga ik zoeken?

Doelen eerste graad:

- (Met hulp) de zoekbalk vinden op een website of bij een (kinder)zoekmachine.
- (Met hulp) een informatievraag vertalen in één of meer zoektermen.
- (Met hulp) een kinderzoekmachine gebruiken.

Doelen tweede graad:

- De zoekbalk op een website of bij een (kinder)zoekmachine vinden.
- Een informatievraag vertalen in één of meer zoektermen.
- Gebruik kunnen maken van het automatisch aanvullen en suggesties of deze kunnen negeren bij het geven van een zoekopdracht.

- Basisvaardigheden m.b.t. het ingeven van de zoekopdracht beheersen zoals:
  - fouten verbeteren
  - een nieuw tabblad openen
  - een zoekopdracht verwijderen
  - een zoekresultaat openen in een nieuw tabblad.

Doelen derde graad:

- (Met hulp) zoektermen combineren met AND, OR, NOT of – om het zoekresultaat te verfijnen.
- Synoniemen van zoektermen noemen of opzoeken.
- (Met hulp) de zoekresultaten beperken door de taal of periode aan te geven.

Stap 3 : Welk zoekresultaat wil ik verder verkennen?

Ik bekijk de [zoekresultaten](#):

Goede zoekresultaten?

JA? → Ik kies een zoekresultaat en ga naar stap 4.

Naar stap 4

NEE? → Ik ga terug naar stap 2B en kies een ander woord (zoekterm).

Naar stap 2B

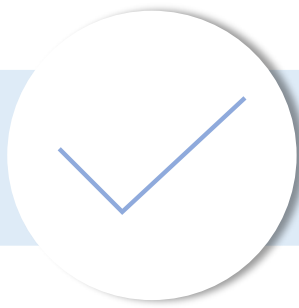

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) een goed zoekresultaat kiezen: ik begrijp wat er staat. Ik kan de informatie gebruiken.
- Ik kan (met hulp) tonen wie de schrijver of maker is van een bron.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 3: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Tweede graad:

Het is belangrijk om met de leerlingen stil te staan bij het **kiezen van een goed zoekresultaat** en de zoekresultaten te bespreken. Hoe kan je aan een zoekresultaat zien of dit eventueel bruikbaar en begrijpbaar is? Moedig de leerlingen aan om de informatie onder het zoekresultaat te lezen. Zo kunnen ze al een eerste inschatting maken.

Een **extensie** is het achterste gedeelte van een domeinnaam, de letters achter de punt. Extensies kunnen een indicatie geven over de bruikbaar- en betrouwbaarheid van het zoekresultaat. Er zijn veel mogelijke extensies, we beschrijven hier enkel de meest voorkomende:

- .be, .nl of .eu verwijzen naar een land;
- .com is afgeleid van het woord commercieel, tegenwoordig is het een algemeen gebruikte extensie voor zowel commerciële als niet-commerciële websites;
- .org wordt gebruikt door non-profit organisaties. Als je een .org domein kiest, verwachten de mensen dat deze site niet commercieel is;
- .edu wordt gebruikt door organisaties die zich op onderwijs richten.

Aanvulling:

Bespreek met de leerlingen (3de graad) wanneer een zoekresultaat betrouwbaar is. Je kan in het algemeen stilstaan bij betrouwbare websites zoals traditionele media, wetenschappelijke artikels ...

Verder lezen

Stap 3: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Advertenties en reclame

Bedrijven en winkels willen verkopen. Ze plaatsen advertenties en reclame waarvoor ze betalen aan de zoekmachine. Ook bij de zoekresultaten vind je advertenties en reclame terug. Je kan deze herkennen aan de afkorting 'adv', 'ad' of er staat 'gesponsord'. Soms staat er dit tekenje . Er zijn dus verschillende manieren om aan te tonen dat het een commerciële bron is. Als je de winkel of het bedrijf kent, kan je het ook afleiden uit de naam van de zender vb. bol.com

Tip: geef je les over digitale reclame? Sta dan zeker stil bij de reclame die gemaakt wordt door influencers.

Wanneer je geen goede (begrijpbare, bruikbare, betrouwbare) zoekresultaten kreeg, moet je de **zoekopdracht aanpassen**. Je kan dat doen op verschillende manieren:

- Gebruik maken van de suggesties van de zoekmachine vb. 'andere mensen vragen ook' of 'gerelateerde zoekopdrachten'. Dit zijn zoekopdrachten die lijken op die van jou.
- Synoniemen gebruiken voor de zoekterm(en).
- Derde graad: de zoekopdracht nauwkeurig maken door een zoekterm, het land, een jaartal ... toe te voegen. Hierbij kan ook gebruik gemaakt worden van de Booleaanse operatoren: AND, OR en NOT (of -). (zie hoger bij stap 2B)

Stap 3 : Doelen

Doelen eerste graad:

- (Met hulp) uit een aantal aangereikte digitale bronnen bruikbare en begrijpbare bronnen selecteren om een antwoord te krijgen op de informatievraag.
- (Met hulp) tonen wie de zender is van een bron.

Doelen tweede graad:

- Verwoorden waarop je let om een bruikbare, betrouwbare en begrijpbare bron te selecteren.
- (Met hulp) bruikbare, begrijpbare en betrouwbare digitale bronnen selecteren om een antwoord te krijgen op de informatievraag.
- (Met hulp) commerciële bronnen herkennen.
- Advertenties herkennen.
- (Met hulp) de zoekopdracht aanpassen.

Doelen derde graad:

- Verwoorden waarop je let om een bruikbare, betrouwbare en begrijpbare bron te selecteren.
- Bruikbare en begrijpbare en betrouwbare digitale bronnen selecteren om een antwoord te krijgen op de informatievraag.
- De zoekopdracht kunnen aanpassen
- Commerciële bronnen herkennen.
- Advertenties herkennen.
- De zoekopdracht aanpassen wanneer er geen goede zoekresultaten zijn.
- De zender van de bron achterhalen.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4A

Ik verken de website:

- Is er een menu?
- Is er een zoekbalk?
- Ik bekijk de titels en foto's.
- Ik lees een klein stukje.

Ik tik in de zoekbalk.

Waarover wil je informatie zoeken? Kies 1 of 2 woorden (zoektermen).

Voorbeeld: 'eten paard' of 'voedsel paard'

Begrijp ik de informatie?

Kan ik de informatie gebruiken?

JA → Ik lees stukjes informatie.

NEE → Ik vraag hulp.

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) een website verkennen. Ik maak gebruik van het menu, foto's en titels.
- Ik vind (met hulp) de zoekbalk op een website.
- Ik kan (met hulp) de zoekterm noemen om het antwoord op mijn vraag te zoeken.
- Ik kan (met hulp) zoeken op een website.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4A

Eerste graad:

Leer je leerlingen de structuur van een website kennen. Net als bij een gedrukte tekst zijn er titels, tussentitels en afbeeldingen.

Laat hen ondervinden waarom een menu handig kan zijn.

Tweede graad:

Je kan timen hoelang leerlingen erover doen om correcte informatie te vinden op een website. Leerlingen die de structuur van de website begrijpen, het menu en/of de zoekbalk hanteren zullen sneller tot de juiste informatie komen.

Derde graad:

Niet alle websites hebben een zoekbalk. Leer de leerlingen dat ze altijd de sneltoetscombinatie Ctrl + F kunnen gebruiken om een woord terug te vinden in de tekst.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4A

Doelen eerste graad:

- Met hulp navigeren en zoeken binnen een voor hen geschikte website door gebruik te maken van menu's, afbeeldingen en titels.

Doelen tweede graad:

- Navigeren en zoeken binnen een website door gebruik te maken van menu's, afbeeldingen en titels.

Doelen derde graad:

- Navigeren en zoeken binnen een website door gebruik te maken van menu's, titels en scannend lezen.
- Snel zoeken in de informatie op een websites met een sneltoetscombinatie

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4B

Is de informatie betrouwbaar?

- Is dit echt of fantasie?
- Is het reclame of informatie?
- Wat wil de schrijver?
- Zijn de foto's echt of bewerkt?
- Ik vraag aan de leraar of de website te betrouwen is.

JA → Ga naar stap 4C

Naar stap 4C

NEE → Vraag hulp

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik weet dat informatie op het internet niet altijd juist is en te betrouwen is.
- Ik herken fantasie en werkelijkheid op een site.
- Ik kan zeggen dat foto's soms bewerkt worden en dus niet echt zijn.
- Ik kan (met hulp) reclame op een website herkennen.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

Noot: De volgorde van de vragen (bruikbaarheid, begrijpbaarheid, betrouwbaarheid) kan variëren. Soms bespaar je tijd door eerst de betrouwbaarheid in te schatten voor je begint te lezen. Leerlingen in de eerste en tweede graad doorlopen nog niet de volledige checklist maar we geven ze hieronder voor u volledig weer.

Checklist betrouwbaarheid met achtergrondinformatie:

1. Wie is de zender?

Naast de extensie zijn er andere manieren om af te leiden wie de zender is bv.: is de zender een kind, een al dan niet gekende volwassene, een vip, een expert of amateur, een commercieel bedrijf ...? Om de auteur van een artikel of website te vinden, kan je kijken bij 'contact' of 'over ons'. Soms staat dit ook onderaan een website. De auteur van een artikel staat vaak bij het artikel zelf. En wat kan je over de auteur te weten komen? Vind je een emailadres van de auteur? Zo weet je alvast dat de persoon echt bestaat. De auteur kennen is niet genoeg. We moeten ons ook afvragen wat de expertise van de auteur is. Heeft deze auteur kennis over het onderwerp? Wat is het beroep, nationaliteit, (politieke) visie ... van de auteur? Kan deze auteur bijgevolg (betrouwbare) kennis hebben over het onderwerp? Is het een leerling die een spreekbeurt maakte, een liefhebber of een expert? Vb. een voetballer die over voetbal spreekt is geloofwaardiger dan een voetballer die over dinosaurussen spreekt.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

Onze inschatting van de betrouwbaarheid van een persoon wordt ook beïnvloed door diens bekendheid. Dit is het makkelijkst uit te leggen aan de hand van een voorbeeld: een zanger, influencer, sporter ... die jouw idool is, zal je gemakkelijk geloven. Doet deze persoon een uitspraak over milieuvervuiling, zal je geneigd zijn die mening te geloven. Niet omwille van het feit dat die kennis van zaken heeft, maar omwille van het feit dat het jouw idool is. Die informatie is dus niet altijd correct. Hier kan je met de leerlingen al even bij stilstaan.

Is de auteur niet te achterhalen of kan je over de auteur niets te weten komen? Pas dan op met de gevonden informatie!

2. Wat is de bedoeling van de auteur?

Wil de auteur je overtuigen om iets te doen of te kopen? Wil de schrijver je overtuigen van zijn mening (door bijvoorbeeld eenzijdige informatie te geven) of je informeren (en dus genuanceerde informatie)? Of wil die gewoon grappig zijn?

De intentie van de auteur achterhalen is belangrijk om de informatie op de juiste manier te kunnen interpreteren. Zo is het bijvoorbeeld wel al vaker gebeurd dat een uitspraak die grappig bedoeld was, voor waar werd genomen.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

3. Is dit een feit of een mening?

Staan er veel meningen in de tekst? Is de toon zakelijk of emotioneel? Wordt er slechts één kant van het verhaal verteld of is het genuanceerd?

Heel vaak staan er in een tekst zowel feiten als meningen. Om de betrouwbaarheid te kunnen inschatten is het belangrijk een onderscheid te kunnen maken tussen deze 2 in een tekst. Ook wanneer er stilgestaan wordt bij verschillende standpunten door vb. voor- en nadelen op te sommen, maakt dit een tekst betrouwbaarder.

In een volgende fase kan ook gekeken worden naar het soort argumenten: zijn deze wetenschappelijk of spelen ze op emotie? Dit is zelfs voor de leerlingen van de derde graad niet gemakkelijk en we verwachten dan ook niet dat leerlingen dit zelfstandig kunnen. Je kan in een klassikaal moment met leerlingen wel redeneren over dit aspect en hen aan het denken zetten.

4. Is het reclame of informatie?

Soms is reclame duidelijk gescheiden op een website en te herkennen zoals we opsommen bij stap 3. Maar reclame is niet altijd zo gemakkelijk te herkennen. Soms wordt reclame voorgesteld als informatie. Door na te gaan wie de zender is, wat zijn bedoeling is en hoe het geschreven is, kan je meestal wel reclame onderscheiden van informatie.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

5. Hoe is het geschreven?

Een veelvuldig gebruik van hoofdletters, spelfouten, vreemde zinsconstructies ... wijzen er vaak op dat de informatie niet te betrouwen is. Het is echter niet zo dat dit een sluitend criterium is m.a.w. ook goed geschreven websites kunnen onbetrouwbaar zijn. Een tweede punt naast de taal, is de opbouw van de website. Is er een duidelijke structuur? Kan je hier makkelijk door navigeren? Een degelijke betrouwbare website heeft meestal een goede structuur. Maar het is niet omdat een website een goede structuur heeft, dat die automatisch ook betrouwbaar is.

6. Zijn de foto's echt of bewerkt?

Beelden worden soms bewerkt. Je kan dit vaak niet meteen zien. We moeten leerlingen dus leren kritisch om te gaan met beeldmateriaal. Het is niet omdat er een 'foto' van iets is, dat het waar is. Je kan dit doen door eenvoudige voorbeelden van bewerkte foto's te tonen en te bespreken wat volgens hen wel en niet kan. Elke fotograaf bewerkt immers zijn foto's (kleur, helderheid ...) om deze mooier te maken. Het is echter niet ok wanneer de realiteit aangetast wordt door bijvoorbeeld voorwerpen of mensen toe te voegen of te verwijderen. Als voorbeeld kan je reclame gebruiken vb. wanneer hamburgers veel mooier en hoger voorgesteld worden dan ze in werkelijkheid zijn.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

Ken je de context van de afbeelding? Soms worden beelden uit de context geplukt en gebruikt om je te beïnvloeden (= framing).

Vragen die je jezelf kan stellen:

- Is de foto volledig (dus geen knip uit een breder beeld)? De fotograaf kan je beïnvloeden door maar een deel van een situatie te tonen.
- Is de foto in deze context genomen of in een andere context (denk aan tijd en ruimte)?
- Welk perspectief gebruikt de fotograaf?

Door verschillende zaken kan de betekenis van een beeld veranderen. Interessante informatie en voorbeelden kan je o.a. op [deze site](#) vinden.

Maak leerlingen bewust van manipulatie en framing door geregeld beelden van artikels of actualiteit te bespreken. Of laat hen zelf verwoorden welke foto ze zouden kiezen ter illustratie van hun uitstap. Waarom kiezen ze die foto?

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

Er worden ook foto's door AI gemaakt. Voorlopig zijn er manieren om deze foto's te onderscheiden van echte ook al zien ze er realistisch uit. Vaak is er iets dat niet klopt. Let daarbij vooral op details:

- Klopt het aantal vingers? AI heeft het, op dit moment, nog moeilijk met handen waardoor er te veel of te weinig vingers afgebeeld worden.
- Let op symmetrie. Het ene oog of oor is groter dan het andere, oorbellen zijn vaak verschillend. De mond staat niet helemaal in het midden van het gezicht ...
- De achtergrond is vaak wazig of lijkt niet scherp in beeld gebracht.

Deze technologie ontwikkelt snel dus deze 'foute' details zullen verdwijnen.

7. Wat staat er eigenlijk op de foto?

Een artikel wordt door veel mensen geloofwaardiger geacht als er een foto bij staat. In het algemeen betrouwen mensen beelden meer dan geschreven tekst, hoewel daar geen reden voor hoeft te zijn. Vaak wordt enkel naar het beeld gekeken en het artikel niet gelezen, hierdoor kan het zijn dat je veel denkt te weten zonder het te controleren. Leerlingen kiezen soms een foto zonder goed te lezen waarover de afbeelding precies gaat. Moedig de leerlingen aan om ook de uitleg bij een beeld te lezen. Is de afbeelding relevant bij de gegeven informatie?

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

8. Van waar komt de informatie?

Waar haalt de zender zijn informatie? Schrijft de auteur vanuit zijn eigen ervaring? Heeft de persoon het zelf meegemaakt of schrijft hij over iets wat iemand anders meemaakte? Schrijft hij vanuit eigen overtuiging of wil hij genuanceerde informatie geven? En waar haalt hij dan zijn informatie? Wordt er naar andere bronnen verwezen? Werken de hyperlinks? En zijn die bronnen betrouwbaar? Voor leerlingen in de lagere school is het voldoende om de linken uit te testen en even stil te staan bij het feit of er andere bronnen vermeld worden. Vanaf de derde graad raden we aan om de gevonden informatie te vergelijken met de informatie in een andere bron.

9. Actualiteitswaarde

Voor bepaalde vragen is het belangrijk om over actuele informatie te beschikken. Kijk dan naar de datum van het artikel of de website. Het internet is eigenlijk een groot archief waar veel informatie bewaard wordt, ook informatie die al gedateerd is. Zo vind je vb. makkelijk de openingsuren van een restaurant dat in werkelijkheid niet meer bestaat.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

10. Aantal

Of je een bericht vaak ziet verschijnen of een artikel veel likes heeft, betekent daarom niet dat het waar is.

Een schrijver van een website of artikel probeert mensen te overtuigen om het artikel te lezen. Vaak zijn dit artikels of filmpjes waarbij de auteur of organisatie (hetzelfde geldt voor kranten) inkomsten krijgt van reclame. Hoe meer mensen op het artikel klikken, hoe meer mensen de reclame zien en hoe meer inkomsten de auteur of organisatie krijgt.

Eén van de technieken om je op een artikel of filmpje te doen klikken, is een spectaculaire titel gebruiken, een clickbait. Dit Engelse woord betekent 'klik-aas'. Met aas wordt een vis gevangen. Of, in dit geval, een internetbezoeker.

Hoe kan je een clickbait herkennen? Het is een titel die je nieuwsgierig maakt, shockerend of verrassend is. Zie: <https://www.mediawijs.be/nl/artikels/wat-clickbait>

Stap 4: Doelen

Stap 4B

Doelen eerste graad:

- Verwoorden dat digitale informatie niet steeds betrouwbaar is
- Op een website aangeven of informatie fictie is of non-fictie.
- Verwoorden dat digitale beelden soms bewerkt zijn en niet betrouwbaar.
- (Met hulp) reclame en advertenties op een website herkennen.

Doelen tweede graad:

- (Met hulp) de informatie op een website benoemen als 'feit' of 'mening'.
- Reclame en advertenties op een website herkennen.
- (Met hulp) a.d.h.v. een checklist beoordelen of informatie betrouwbaar is.
- Verwoorden dat digitale beelden soms bewerkt zijn of uit een andere situatie komen en dus niet steeds betrouwbaar.
- (Met hulp) de actualiteitswaarde van een digitale bron achterhalen.

Doelen derde graad:

- Bepalen of informatie een feit of een mening is.
- Criteria noemen om de betrouwbaarheid van informatie te beoordelen.
- Digitale informatie beoordelen op betrouwbaarheid a.d.h.v. een checklist.
- Verwoorden dat digitale beelden soms bewerkt zijn of uit een andere situatie komen en dus niet steeds betrouwbaar .
- Ik weet dat ik rekening moet houden met de context om een beeld juist te begrijpen.
- De actualiteitswaarde van een digitale bron achterhalen.
- Verwoorden welke technieken gebruikt worden om je zoekgedrag en berichtgeving te beïnvloeden (clickbaits, AI ...)

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4C

Ik zoek het antwoord op mijn vraag.

Vind je het antwoord?

JA → Ik beantwoord de vraag.

NEE → Vraag hulp.

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik lees een stukje informatie grondig.
- Ik kan (met hulp) het antwoord vinden op mijn vraag.

Stap 4: Doelen

Stap 4C

Doelen eerste graad:

- Een stukje informatie grondig lezen.
- (Met hulp) informatie selecteren in een aangereikte, voor hen bestemde bron om een antwoord te vinden op de informatievraag.

Doelen tweede graad:

- Bruikbare informatie selecteren om een antwoord te vinden op de informatievraag.
- Een begrijpbaar antwoord formuleren op de informatievraag.
- Verwoorden dat je informatie van verschillende bronnen moet vergelijken.
- Met hulp de informatie in digitale bronnen vergelijken.

Doelen derde graad:

- Bruikbare informatie selecteren om een antwoord te vinden op de informatievraag.
- Een begrijpbaar antwoord formuleren op de informatievraag.
- Bereid zijn de gevonden informatie te checken bij een andere bron.
- De informatie in digitale bronnen vergelijken.

Stap 5: Nadenken over het zoeken

Wat ging er goed bij het zoeken?
Wat was er moeilijk?

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) vertellen wat er goed ging en wat moeilijk was.

Stap 5: Doelen

Doelen eerste graad:

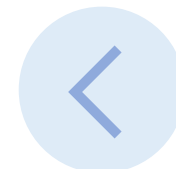
- (Met hulp) vertellen wat er goed ging en wat moeilijk was.

Doelen tweede graad:

- Op vraag verwoorden hoe het zoekproces verliep en wat bijgestuurd kan worden in de toekomst. .

Doelen derde graad:

- Verwoorden hoe het zoekproces verliep en wat bijgestuurd kan worden in de toekomst. .

Proficiat!

Je hebt gevonden wat
je zocht.

Leerlijn tweede graad

Terug naar begin

Stap 1

Wat wil ik te weten komen?

Hoe?

Doelen

Stap 2

Waar en hoe ga ik zoeken?

Hoe?

Doelen

Stap 3

Welk zoekresultaat wil ik verkennen?

Hoe?

Doelen

Stap 4

Bruikbaar, begrijpbaar en betrouwbaar?

Hoe?

Doelen

Stap 5

Hoe ging het zoeken?

Hoe?

Doelen

Stap 1 : Wat wil ik te weten komen?

Ik formuleer een informatievraag.
Ik stel mezelf de vraag: wat wil ik weten?

Voorbeeld: Wat eet een paard?

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan een duidelijke informatievraag formuleren.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 1: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Een goede vraag moet voldoende concreet zijn.
Gebruik hiervoor de vraagwoorden 5W1H: wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe

Stap 1: Doelen

Doelen eerste graad:

- Met hulp/onder begeleiding een concrete informatievraag formuleren.

Doelen tweede graad:

- Een concrete informatievraag formuleren.

Doelen derde graad:

- Deelvragen opstellen bij een informatievraag indien nodig.

Stap 2 : Waar en hoe en welke ga ik zoeken?

2A Waar ga ik zoeken?

Ik kies:

- op het internet met een zoekmachine
  - commerciële zoekmachine: Google, Yahoo, Bing ...
  - Anonieme zoekmachine: Duckduckgo, Ecosia, Qwant ...
  - Kinderzoekmachine
- op een specifieke website

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik ken enkele kinderzoekmachines.
- Ik kan een kinderzoekmachine gebruiken.
- Ik ken enkele verschillen tussen een commerciële en een anonieme zoekmachine.
- Ik ken enkele anonieme zoekmachines.
- Ik kan (met hulp) cookies uitschakelen.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2A Waar ga ik zoeken?

Eerste graad:

Als je informatie op het internet zoekt met een zoekmachine zoals Google, Bing, Yahoo... dan is de informatie soms moeilijk voor leerlingen. Daarom raden we aan om leerlingen van de eerste graad een website op hun niveau te geven of hen gebruikt te laten maken van een kinderzoekmachine.

Tweede graad:

Zoekmachines zijn meestal gratis. Om hun werking te kunnen betalen, moeten ze dus geld verdienen. Dat doen **commerciële zoekmachines** door gegevens te verkopen. (Commercieel betekent dat ze winst willen maken.) Ze houden elke zoekopdracht bij, ook welke websites je bezoekt en hoe vaak. Zo kunnen ze veel over jou te weten komen. Bv. welke muziek je leuk vindt, wat je graag eet, of je een huisdier hebt ... . Bedrijven willen graag weten waarin je geïnteresseerd bent om jou zo bepaalde reclame (die aansluit bij jouw interesses en profiel) te kunnen sturen. Zo is de kans groter dat jij iets koopt. De bedrijven betalen de zoekmachines als jij op hun reclame klikt. Commerciële zoekmachines verdienen dus geld met het verzamelen van gegevens van hun gebruikers zodat je van bedrijven gerichte reclame ontvangt. Wil je dit niet? Gebruik dan een **anonieme zoekmachine**. Deze onthouden je zoekopdrachten niet en koppelen deze ook niet aan het IP-adres van je computer. Zo krijg je geen gerichte reclame en staan reeds bezochte websites niet telkens als eerste in je zoekresultaten.

Verder lezen

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2A Waar ga ik zoeken?

Je kan ook cookies uitschakelen of op 'niet aanvaarden' klikken om ervoor te zorgen dat er minder gegevens van jou worden bijgehouden. Het is jammer dat cookies aanvaarden meestal makkelijker is, dan ze weigeren. (Meer uitleg over cookies vind je bij de derde graad).

Op een commerciële zoekmachine kan je **incognito surfen**. Als je de browser sluit, wist deze je gegevens. Tijdens het gebruik van de website, ben je niet 'onzichtbaar'. Dit kan enkel als je gebruik maakt van een anonieme zoekmachine.

Bij sommige zoekmachines kan je ook aanpassen of je gepersonaliseerde advertenties wil krijgen of niet. Bv. in het advertentiecentrum van Google (adcenter) kan je dit aan- of uitzetten.

Derde graad:

Zoekmachines zijn slimme programma's die je helpen om informatie op het internet terug te vinden. De 'spider' bezoekt elke website en slaat die op in een soort inhoudstafel (index). Dit is een database met gigantisch veel informatie. Wanneer jij een zoekopdracht geeft (dus één of meerdere trefwoorden ingeeft), gaat de zoekmachine de index of database supersnel doorzoeken op dat trefwoord. Er zijn dus tientallen miljoenen zoekresultaten, maar jij krijgt ze niet allemaal te zien. Op elke pagina krijg je een tiental zoekresultaten te zien. Hoe bepaalt de zoekmachine nu welke resultaten jij als eerste te zien krijgt?

Verder lezen

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2A Waar ga ik zoeken?

Zoekalgoritmen letten op verschillende factoren om de zoekresultaten te rangschikken (vb. relevantie van de zoektermen, je locatie, je zoekgeschiedenis ...) Telkens wanneer je via het internet een website bezoekt of app gebruikt, plaatst die website kleine bestandjes op jouw apparaat. Deze bestandjes noemt men "cookies".

Cookies kunnen verschillende doelen hebben:

- weten hoeveel bezoekers er zijn op de website of app;
- verzamelen van informatie om de website en app verder te verbeteren;
- bepaalde zaken over jou te onthouden. Zo hoef je bepaalde gegevens niet altijd opnieuw in te geven;
- gerichte reclame versturen. 'Cookies van derden' of 'trackingcookies' kan je beter blokkeren als je geen gerichte reclame wil krijgen.

Meer info over cookies op <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be> en [burger en thema-s en internet en cookies](#)

Stap 2 : Doelen

2A Waar ga ik zoeken?

Doelen eerste graad:

- Een website intikken in een zoekbalk.

Doelen tweede graad:

- Enkele verschillen tussen een commerciële en een anonieme zoekmachine noemen.
- Enkele kinderzoekmachines kennen.
- Een kinderzoekmachine gebruiken.
- (Met hulp) cookies uitschakelen.

Doelen derde graad:

- De basis van de werking van zoekmachines en AI bij het zoeken naar informatie uitleggen.
- De voor- en nadelen van commerciële en anonieme zoekmachines verwoorden
- Cookies uitschakelen.
- De voor- en nadelen van cookies verwoorden.
- (Met hulp) favoriete websites bewaren en terugvinden

Stap 2 : Waar en hoe en welke ga ik zoeken?

2B Hoe ga ik zoeken?

Ik tik in de zoekbalk::

- een zoekterm of deel van een zin

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik vind de zoekbalk op een website of bij een (kinder)zoekmachine.
- Ik kan goede zoektermen noemen om het antwoord op mijn vraag te zoeken.
- Ik weet hoe ik aanvullingen van de zoekmachine kan gebruiken of negeren bij het geven van een zoekopdracht.
- Ik kan fouten verbeteren in mijn zoekopdracht
- Ik kan een nieuw tabblad openen.
- Ik kan mijn zoekopdracht verwijderen.
- Ik kan een zoekresultaat openen in een nieuw tabblad.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2B Hoe ga ik zoeken?

Eerste graad:

Indien je de leerlingen zelf een website opgeeft, kan je tot stap 4 overslaan. Toch raden we aan om van in de eerste graad het belang van zoektermen (i.p.v. vragen) mee te geven.

Tweede graad: zoektermen ingeven i.p.v. een vraag

Laat leerlingen dus liever een **zoekterm** ingeven dan een vraag. Een vraag intikken duurt immers langer, je hebt meer kans op schrijffouten en de zoekmachine zoekt niet op alle woorden.

Kies een goede zoekterm. Dit is meestal een zelfstandig naamwoord.

Bv. je wil weten wat een mol eet. Zoekterm = 'mol'.

Soms geef je beter **meerdere zoektermen** in.

Zo kan 'mol' kan ook verwijzen naar het spelprogramma op TV 'De Mol' of de gemeente 'Mol'. Dus is 'mol dier' duidelijker als zoekterm.

Bv. je wil weten wat een mol eet. Zoekterm = 'voedsel mol' of 'voedsel mol dier'

Vergelijk eens zoekresultaten als je synoniemen gebruikt vb. 'eten mol' i.p.v. 'voedsel mol'.

Verder lezen

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2B Hoe ga ik zoeken?

Leer je leerlingen ook hoe ze verbeteringen moeten aanbrengen in de zoekbalk. Delete (vaak afgekort tot del) is een toets waarmee je tekst rechts van de cursor kan wissen. In deze functie is hij complementair aan de backspace, die tekst naar links wist.

Wijs leerlingen op **suggesties en aanvullingen**

Wist je dat...?

- De zoekmachine vaak al een suggestie doet? Deze verschijnen meteen onder de zoekbalk als je begint te tikken.
- De zoekmachine je zoekterm soms zelf aanvult? Wanneer je begint te typen, vult de zoekmachine je zoekterm al zelf verder aan met zoekopdrachten die je al eerder ingaf of met zoekopdrachten die vele andere mensen gebruikten.

Is het een goede aanvulling? Klik gewoon op enter of op 'end' zodat je achter de aanvulling komt.

Geen goede aanvulling? Tik gewoon zelf verder en negeer wat er verschijnt. Of kies een goede suggestie uit de lijst onder de zoekbalk.

Verder lezen

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2B Hoe ga ik zoeken?

Derde graad: Zoektermen combineren

Google negeert losse letters en woorden zoals 'en', 'het', 'waar' en 'hoe', omdat ze de zoekopdracht te veel vertragen. Daarom maak je best gebruik van zoektermen die je combineert.

AND, OR, NOT noemen we Booleaanse operatoren. Er wordt gebruik gemaakt van de Engelse termen, ongeacht de taal van de zoekopdracht. Je kan meerdere Booleaanse operatoren combineren vb. auto OR bus AND vliegtuig NOT trein. Opgelet: Google werkt met het minteken i.p.v. NOT (auto OR bus AND vliegtuig –trein).

Het is nodig aandacht te besteden aan de volgorde van de zoektermen en de Booleaanse operatoren. Zo moeten in dit voorbeeld bus én vliegtuig in het zoekresultaat voorkomen, auto mag en kan. Bij **chatbots** ('chats') die volledig werken op Artificiële intelligentie (AI), gebruik je best wel een vraag i.p.v. enkel een trefwoord. Een duidelijke, gerichte vraag kunnen stellen (stap 1) is dus belangrijk. (We gaan ervan uit dat de zoekmachines toch ook nog even zullen meegaan.)

Uitbreidingsdoel 3de graad: aanhalingstekens gebruiken om de woordvolgorde te behouden

Zet je een zoekvraag tussen aanhalingstekens, dan zoekt een zoekmachine naar pagina's waarop precies dezelfde woordcombinatie voorkomt.

Met een tilde (~) voor een woord wordt er ook gezocht op synoniemen. Vb. ~computer, dan wordt er eveneens gezocht op laptop.

Stap 2 : Doelen

2B Hoe ga ik zoeken?

Doelen eerste graad:

- (Met hulp) de zoekbalk vinden op een website of bij een (kinder)zoekmachine.
- (Met hulp) een informatievraag vertalen in één of meer zoektermen.
- (Met hulp) een kinderzoekmachine gebruiken.

Doelen tweede graad:

- De zoekbalk op een website of bij een (kinder)zoekmachine vinden.
- Een informatievraag vertalen in één of meer zoektermen.
- Gebruik kunnen maken van het automatisch aanvullen en suggesties of deze kunnen negeren bij het geven van een zoekopdracht.

- Basisvaardigheden m.b.t. het ingeven van de zoekopdracht beheersen zoals:
  - fouten verbeteren
  - een nieuw tabblad openen
  - een zoekopdracht verwijderen
  - een zoekresultaat openen in een nieuw tabblad.

Doelen derde graad:

- (Met hulp) zoektermen combineren met AND, OR, NOT of – om het zoekresultaat te verfijnen.
- Synoniemen van zoektermen noemen of opzoeken.
- (Met hulp) de zoekresultaten beperken door de taal of periode aan te geven.

Stap 2 : Waar en hoe ga ik zoeken?

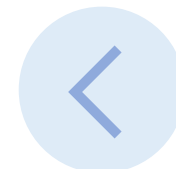
2C Welke informatievorm ga ik zoeken?

Ik kies de informatievorm:

- 'alle' websites
- afbeelding
- video
- nieuws
- kaarten
- boeken
- ...

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) een informatievorm kiezen (afbeelding, video, nieuws ...)

Stap 2 : Doelen

2C Welke informatievorm ga ik zoeken?

Doelen eerste graad:

- -

Doelen tweede graad:

- (Met hulp) de keuze maken voor een digitale informatievorm (afbeelding, video, nieuws ...)

Doelen derde graad:

- De keuze maken voor een digitale informatievorm (afbeelding, video, nieuws ...)

Stap 3 : Welk zoekresultaat wil ik verder verkennen?

Ik bekijk de zoekresultaten en beoordeel ze:

- Begrijp ik wat er staat?
  - ✓ Ik lees de uitleg onder het zoekresultaat.
- Is de informatie Bruikbaar?
  - ✓ Ik kijk naar de datum: ik kies een recente bron.
- Betrouw ik de informatie?
  - ✓ Ik kijk naar de extensie: .be, .nl, .com, .org ...
  - ✓ Ik vermijd advertenties.

Interessante zoekresultaten?

✓ **JA?** → Ik kies een zoekresultaat en ga naar stap 4.

Naar stap 4

✓ **NEE?** → Ik ga terug naar stap 2B en pas mijn zoekopdracht aan.

Naar stap 2B

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) een goed zoekresultaat kiezen:
  - Begrijpbaar: ik begrijp de informatie.
  - Bruikbaar: ik kan de informatie gebruiken.
  - Betrouwbaar: ik betrouw de informatie.
- Ik kan (met hulp) een commerciële bron herkennen.
- Ik kan advertenties herkennen en aanduiden.
- Ik kan (met hulp) de zoekopdracht aanpassen wanneer ik geen goede zoekresultaten krijg.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 3: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Tweede graad:

Het is belangrijk om met de leerlingen stil te staan bij het **kiezen van een goed zoekresultaat** en de zoekresultaten te bespreken. Hoe kan je aan een zoekresultaat zien of dit eventueel bruikbaar en begrijpbaar is? Moedig de leerlingen aan om de informatie onder het zoekresultaat te lezen. Zo kunnen ze al een eerste inschatting maken.

Een **extensie** is het achterste gedeelte van een domeinnaam, de letters achter de punt. Extensies kunnen een indicatie geven over de bruikbaar- en betrouwbaarheid van het zoekresultaat. Er zijn veel mogelijke extensies, we beschrijven hier enkel de meest voorkomende:

- .be, .nl of .eu verwijzen naar een land;
- .com is afgeleid van het woord commercieel, tegenwoordig is het een algemeen gebruikte extensie voor zowel commerciële als niet-commerciële websites;
- .org wordt gebruikt door non-profit organisaties. Als je een .org domein kiest, verwachten de mensen dat deze site niet commercieel is;
- .edu wordt gebruikt door organisaties die zich op onderwijs richten.

Aanvulling:

Bespreek met de leerlingen (3de graad) wanneer een zoekresultaat betrouwbaar is. Je kan in het algemeen stilstaan bij betrouwbare websites zoals traditionele media, wetenschappelijke artikels ...

Verder lezen

Stap 3: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Advertenties en reclame

Bedrijven en winkels willen verkopen. Ze plaatsen advertenties en reclame waarvoor ze betalen aan de zoekmachine. Ook bij de zoekresultaten vind je advertenties en reclame terug. Je kan deze herkennen aan de afkorting 'adv', 'ad' of er staat 'gesponsord'. Soms staat er dit teken . Er zijn dus verschillende manieren om aan te tonen dat het een commerciële bron is. Als je de winkel of het bedrijf kent, kan je het ook afleiden uit de naam van de zender vb. bol.com

Tip: geef je les over digitale reclame? Sta dan zeker stil bij de reclame die gemaakt wordt door influencers.

Wanneer je geen goede (begrijpbare, bruikbare, betrouwbare) zoekresultaten kreeg, moet je de **zoekopdracht aanpassen**. Je kan dat doen op verschillende manieren:

- Gebruik maken van de suggesties van de zoekmachine vb. 'andere mensen vragen ook' of 'gerelateerde zoekopdrachten'. Dit zijn zoekopdrachten die lijken op die van jou.
- Synoniemen gebruiken voor de zoekterm(en).
- Derde graad: de zoekopdracht nauwkeurig maken door een zoekterm, het land, een jaartal ... toe te voegen. Hierbij kan ook gebruik gemaakt worden van de Booleaanse operatoren: AND, OR en NOT (of). (zie hoger bij stap 2B)

Stap 3 : Doelen

Doelen eerste graad:

- (Met hulp) uit een aantal aangereikte digitale bronnen bruikbare en begrijpbare bronnen selecteren om een antwoord te krijgen op de informatievraag.
- (Met hulp) tonen wie de zender is van een bron.

Doelen tweede graad:

- Verwoorden waarop je let om een bruikbare, betrouwbare en begrijpbare bron te selecteren.
- (Met hulp) bruikbare, begrijpbare en betrouwbare digitale bronnen selecteren om een antwoord te krijgen op de informatievraag.
- (Met hulp) commerciële bronnen herkennen.
- Advertenties herkennen.
- (Met hulp) de zoekopdracht aanpassen.

Doelen derde graad:

- Verwoorden waarop je let om een bruikbare, betrouwbare en begrijpbare bron te selecteren.
- Bruikbare en begrijpbare en betrouwbare digitale bronnen selecteren om een antwoord te krijgen op de informatievraag.
- De zoekopdracht kunnen aanpassen
- Commerciële bronnen herkennen.
- Advertenties herkennen.
- De zoekopdracht aanpassen wanneer er geen goede zoekresultaten zijn.
- De zender van de bron achterhalen.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4A

Ik verken de website:

- Is er een menu?
- Is er een zoekfunctie?
  - Ik tik in de zoekbalk 1 of 2 woorden (zoektermen).
- Ik bekijk de titels en foto's.

Is de informatie bruikbaar en begrijpbaar?

JA → Ik lees stukjes informatie grondiger.

NEE → Ga terug naar stap 3.

Naar stap 3

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan een website verkennen: ik maak gebruik van het menu, afbeeldingen en titels.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4A

Eerste graad:

Leer je leerlingen de structuur van een website kennen. Net als bij een gedrukte tekst zijn er titels, tussentitels en afbeeldingen.

Laat hen ondervinden waarom een menu handig kan zijn.

Tweede graad:

Je kan uren hoelang leerlingen erover doen om correcte informatie te vinden op een website. Leerlingen die de structuur van de website begrijpen, het menu en/of de zoekbalk hanteren zullen sneller tot de juiste informatie komen.

Derde graad:

Niet alle websites hebben een zoekbalk. Leer de leerlingen dat ze altijd de sneltoetscombinatie Ctrl + F kunnen gebruiken om een woord terug te vinden in de tekst.

Stap 4: Doelen

Stap 4A

Doelen eerste graad:

- Met hulp navigeren en zoeken binnen een voor hen geschikte website door gebruik te maken van menu's, afbeeldingen en titels.

Doelen tweede graad:

- Navigeren en zoeken binnen een website door gebruik te maken van menu's, afbeeldingen en titels.

Doelen derde graad:

- Navigeren en zoeken binnen een website door gebruik te maken van menu's, titels en scannend lezen.
- Snel zoeken in de informatie op een websites met een sneltoetscombinatie

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4B

Is de informatie betrouwbaar?

- Wie is de auteur?
- Wat is de bedoeling van de zender?
- Is dit een feit of een mening?
- Hoe is het geschreven?
- Zijn de foto's echt of bewerkt?
- Is er uitleg bij wat ik zie op de foto?

JA → Ga naar stap 4C.

Naar stap 4C

NEE → Verlaat de site. Ga terug naar stap 3

Naar stap 3

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) feiten en meningen herkennen.
- Ik kan reclame en advertenties op een website herkennen.
- Ik kan (met hulp) een checklist beoordelen of informatie betrouwbaar is.
- Ik weet dat ik niet alles kan geloven wat ik lees en zie.
- Ik kan (met hulp) vinden wanneer de website laatst aangepast werd.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

Noot: De volgorde van de vragen (bruikbaarheid, begrijpbaarheid, betrouwbaarheid) kan variëren. Soms bespaar je tijd door eerst de betrouwbaarheid in te schatten voor je begint te lezen. Leerlingen in de eerste en tweede graad doorlopen nog niet de volledige checklist maar we geven ze hieronder voor u volledig weer.

Checklist betrouwbaarheid met achtergrondinformatie:

1. Wie is de zender?

Naast de extensie zijn er andere manieren om af te leiden wie de zender is bv.: is de zender een kind, een al dan niet gekende volwassene, een vip, een expert of amateur, een commercieel bedrijf ...? Om de auteur van een artikel of website te vinden, kan je kijken bij 'contact' of 'over ons'. Soms staat dit ook onderaan een website. De auteur van een artikel staat vaak bij het artikel zelf. En wat kan je over de auteur te weten komen? Vind je een emailadres van de auteur? Zo weet je alvast dat de persoon echt bestaat. De auteur kennen is niet genoeg. We moeten ons ook afvragen wat de expertise van de auteur is. Heeft deze auteur kennis over het onderwerp? Wat is het beroep, nationaliteit, (politieke) visie ... van de auteur? Kan deze auteur bijgevolg (betrouwbare) kennis hebben over het onderwerp? Is het een leerling die een spreekbeurt maakte, een liefhebber of een expert? Vb. een voetballer die over voetbal spreekt is geloofwaardiger dan een voetballer die over dinosaurussen spreekt.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

Onze inschatting van de betrouwbaarheid van een persoon wordt ook beïnvloed door diens bekendheid. Dit is het makkelijkst uit te leggen aan de hand van een voorbeeld: een zanger, influencer, sporter ... die jouw idool is, zal je gemakkelijk geloven. Doet deze persoon een uitspraak over milieuvervuiling, zal je geneigd zijn die mening te geloven. Niet omwille van het feit dat die kennis van zaken heeft, maar omwille van het feit dat het jouw idool is. Die informatie is dus niet altijd correct. Hier kan je met de leerlingen al even bij stilstaan.

Is de auteur niet te achterhalen of kan je over de auteur niets te weten komen? Pas dan op met de gevonden informatie!

2. Wat is de bedoeling van de auteur?

Wil de auteur je overtuigen om iets te doen of te kopen? Wil de schrijver je overtuigen van zijn mening (door bijvoorbeeld eenzijdige informatie te geven) of je informeren (en dus genuanceerde informatie)? Of wil die gewoon grappig zijn?

De intentie van de auteur achterhalen is belangrijk om de informatie op de juiste manier te kunnen interpreteren. Zo is het bijvoorbeeld wel al vaker gebeurd dat een uitspraak die grappig bedoeld was, voor waar werd genomen.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

3. Is dit een feit of een mening?

Staan er veel meningen in de tekst? Is de toon zakelijk of emotioneel? Wordt er slechts één kant van het verhaal verteld of is het genuanceerd?

Heel vaak staan er in een tekst zowel feiten als meningen. Om de betrouwbaarheid te kunnen inschatten is het belangrijk een onderscheid te kunnen maken tussen deze 2 in een tekst. Ook wanneer er stilgestaan wordt bij verschillende standpunten door vb. voor- en nadelen op te sommen, maakt dit een tekst betrouwbaarder. In een volgende fase kan ook gekeken worden naar het soort argumenten: zijn deze wetenschappelijk of spelen ze op emotie? Dit is zelfs voor de leerlingen van de derde graad niet gemakkelijk en we verwachten dan ook niet dat leerlingen dit zelfstandig kunnen. Je kan in een klassikaal moment met leerlingen wel redeneren over dit aspect en hen aan het denken zetten.

4. Is het reclame of informatie?

Soms is reclame duidelijk gescheiden op een website en te herkennen zoals we opsommen bij stap 3. Maar reclame is niet altijd zo gemakkelijk te herkennen. Soms wordt reclame voorgesteld als informatie. Door na te gaan wie de zender is, wat zijn bedoeling is en hoe het geschreven is, kan je meestal wel reclame onderscheiden van informatie.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

5. Hoe is het geschreven?

Een veelvuldig gebruik van hoofdletters, spelfouten, vreemde zinsconstructies ... wijzen er vaak op dat de informatie niet te betrouwen is. Het is echter niet zo dat dit een sluitend criterium is m.a.w. ook goed geschreven websites kunnen onbetrouwbaar zijn. Een tweede punt naast de taal, is de opbouw van de website. Is er een duidelijke structuur? Kan je hier makkelijk door navigeren? Een degelijke betrouwbare website heeft meestal een goede structuur. Maar het is niet omdat een website een goede structuur heeft, dat die automatisch ook betrouwbaar is.

6. Zijn de foto's echt of bewerkt?

Beelden worden soms bewerkt. Je kan dit vaak niet meteen zien. We moeten leerlingen dus leren kritisch om te gaan met beeldmateriaal. Het is niet omdat er een 'foto' van iets is, dat het waar is. Je kan dit doen door eenvoudige voorbeelden van bewerkte foto's te tonen en te bespreken wat volgens hen wel en niet kan. Elke fotograaf bewerkt immers zijn foto's (kleur, helderheid ...) om deze mooier te maken. Het is echter niet ok wanneer de realiteit aangetast wordt door bijvoorbeeld voorwerpen of mensen toe te voegen of te verwijderen. Als voorbeeld kan je reclame gebruiken vb. wanneer hamburgers veel mooier en hoger voorgesteld worden dan ze in werkelijkheid zijn.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

Ken je de context van de afbeelding? Soms worden beelden uit de context geplukt en gebruikt om je te beïnvloeden (= framing).

Vragen die je jezelf kan stellen:

- Is de foto volledig (dus geen knip uit een breder beeld)? De fotograaf kan je beïnvloeden door maar een deel van een situatie te tonen.
- Is de foto in deze context genomen of in een andere context (denk aan tijd en ruimte)?
- Welk perspectief gebruikt de fotograaf?

Door verschillende zaken kan de betekenis van een beeld veranderen. Interessante informatie en voorbeelden kan je o.a. op [deze site](#) vinden.

Maak leerlingen bewust van manipulatie en framing door geregeld beelden van artikels of actualiteit te bespreken. Of laat hen zelf verwoorden welke foto ze zouden kiezen ter illustratie van hun uitstap. Waarom kiezen ze die foto?

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

Er worden ook foto's door AI gemaakt. Voorlopig zijn er manieren om deze foto's te onderscheiden van echte ook al zien ze er realistisch uit. Vaak is er iets dat niet klopt. Let daarbij vooral op details:

- Klopt het aantal vingers? AI heeft het, op dit moment, nog moeilijk met handen waardoor er te veel of te weinig vingers afgebeeld worden.
- Let op symmetrie. Het ene oog of oor is groter dan het andere, oorbellen zijn vaak verschillend. De mond staat niet helemaal in het midden van het gezicht ...
- De achtergrond is vaak wazig of lijkt niet scherp in beeld gebracht.

Deze technologie ontwikkelt snel dus deze 'foute' details zullen verdwijnen.

7. Wat staat er eigenlijk op de foto?

Een artikel wordt door veel mensen geloofwaardiger geacht als er een foto bij staat. In het algemeen betrouwen mensen beelden meer dan geschreven tekst, hoewel daar geen reden voor hoeft te zijn. Vaak wordt enkel naar het beeld gekeken en het artikel niet gelezen, hierdoor kan het zijn dat je veel denkt te weten zonder het te controleren. Leerlingen kiezen soms een foto zonder goed te lezen waarover de afbeelding precies gaat. Moedig de leerlingen aan om ook de uitleg bij een beeld te lezen. Is de afbeelding relevant bij de gegeven informatie?

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

8. Van waar komt de informatie?

Waar haalt de zender zijn informatie? Schrijft de auteur vanuit zijn eigen ervaring? Heeft de persoon het zelf meegemaakt of schrijft hij over iets wat iemand anders meemaakte? Schrijft hij vanuit eigen overtuiging of wil hij genuanceerde informatie geven? En waar haalt hij dan zijn informatie? Wordt er naar andere bronnen verwezen? Werken de hyperlinks? En zijn die bronnen betrouwbaar? Voor leerlingen in de lagere school is het voldoende om de linken uit te testen en even stil te staan bij het feit of er andere bronnen vermeld worden. Vanaf de derde graad raden we aan om de gevonden informatie te vergelijken met de informatie in een andere bron.

9. Actualiteitswaarde

Voor bepaalde vragen is het belangrijk om over actuele informatie te beschikken. Kijk dan naar de datum van het artikel of de website. Het internet is eigenlijk een groot archief waar veel informatie bewaard wordt, ook informatie die al gedateerd is. Zo vind je vb. makkelijk de openingsuren van een restaurant dat in werkelijkheid niet meer bestaat.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

10. Aantal

Of je een bericht vaak ziet verschijnen of een artikel veel likes heeft, betekent daarom niet dat het waar is.

Een schrijver van een website of artikel probeert mensen te overtuigen om het artikel te lezen. Vaak zijn dit artikels of filmpjes waarbij de auteur of organisatie (hetzelfde geldt voor kranten) inkomsten krijgt van reclame. Hoe meer mensen op het artikel klikken, hoe meer mensen de reclame zien en hoe meer inkomsten de auteur of organisatie krijgt.

Eén van de technieken om je op een artikel of filmpje te doen klikken, is een spectaculaire titel gebruiken, een clickbait. Dit Engelse woord betekent 'klik-aas'. Met aas wordt een vis gevangen. Of, in dit geval, een internetbezoeker.

Hoe kan je een clickbait herkennen? Het is een titel die je nieuwsgierig maakt, shockerend of verrassend is. Zie: <https://www.mediawijs.be/nl/artikels/wat-clickbait>

Stap 4: Doelen

Stap 4B

Doelen eerste graad:

- Verwoorden dat digitale informatie niet steeds betrouwbaar is
- Op een website aangeven of informatie fictie is of non-fictie.
- Verwoorden dat digitale beelden soms bewerkt zijn en niet betrouwbaar.
- (Met hulp) reclame en advertenties op een website herkennen.

Doelen tweede graad:

- (Met hulp) de informatie op een website benoemen als 'feit' of 'mening'.
- Reclame en advertenties op een website herkennen.
- (Met hulp) a.d.h.v. een checklist beoordelen of informatie betrouwbaar is.
- Verwoorden dat digitale beelden soms bewerkt zijn of uit een andere situatie komen en dus niet steeds betrouwbaar.
- (Met hulp) de actualiteitswaarde van een digitale bron achterhalen.

Doelen derde graad:

- Bepalen of informatie een feit of een mening is.
- Criteria noemen om de betrouwbaarheid van informatie te beoordelen.
- Digitale informatie beoordelen op betrouwbaarheid a.d.h.v. een checklist.
- Verwoorden dat digitale beelden soms bewerkt zijn of uit een andere situatie komen en dus niet steeds betrouwbaar .
- Ik weet dat ik rekening moet houden met de context om een beeld juist te begrijpen.
- De actualiteitswaarde van een digitale bron achterhalen.
- Verwoorden welke technieken gebruikt worden om je zoekgedrag en berichtgeving te beïnvloeden (clickbaits, AI ...)

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4C

Ik verwerk de gevonden informatie.
Lees een stukje informatie en ga na:

- Is de informatie begrijpbaar?
- Is de informatie bruikbaar?

De nodige informatie gevonden?

JA → Ik controleer de informatie op een tweede betrouwbare website. Vind ik dezelfde? Nee? Controleer op nog een derde betrouwbare website.

NEE → Niet de nodige informatie gevonden of niet voldoende informatie gevonden? Ga terug naar stap 3.

Naar stap 3

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan bruikbare informatie selecteren. Ik kan een begrijpbaar antwoord formuleren op mijn vraag.
- Ik weet dat je informatie van verschillende bronnen moet vergelijken.
- Ik kan (met hulp) nagaan of een andere website hetzelfde antwoord geeft.

Stap 4: Doelen

Stap 4C

Doelen eerste graad:

- Een stukje informatie grondig lezen.
- (Met hulp) informatie selecteren in een aangereikte, voor hen bestemde bron om een antwoord te vinden op de informatievraag.

Doelen tweede graad:

- Ik kan bruikbare informatie selecteren om een antwoord te vinden op de informatievraag.
- Een begrijpbaar antwoord formuleren op de informatievraag.
- Verwoorden dat je informatie van verschillende bronnen moet vergelijken.
- Met hulp de informatie in digitale bronnen vergelijken.

Doelen derde graad:

- Ik kan bruikbare informatie selecteren om een antwoord te vinden op de informatievraag.
- Een begrijpbaar antwoord formuleren op de informatievraag.
- Bereid zijn de gevonden informatie te checken bij een andere bron.
- De informatie in digitale bronnen vergelijken.

Stap 5: Nadenken over het zoekproces

Wat ging er goed bij het zoeken?
Wat was er moeilijk?
Wat zou je volgende keer anders doen?

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan vertellen wat er goed ging en wat ik de volgende keer anders zou doen.

Stap 5: Doelen

Doelen eerste graad:

- (Met hulp) vertellen wat er goed ging en wat moeilijk was.

Doelen tweede graad:

- Op vraag verwoorden hoe het zoekproces verliep en wat bijgestuurd kan worden in de toekomst. .

Doelen derde graad:

- Verwoorden hoe het zoekproces verliep en wat bijgestuurd kan worden in de toekomst.

Proficiat!

Je hebt gevonden wat
je zocht.

Leerlijn derde graad

Terug naar begin

Stap 1

Wat wil ik te weten komen?

Hoe?

Doelen

Stap 2

Waar en hoe ga ik zoeken?

Hoe?

Doelen

Stap 3

Welk zoekresultaat wil ik verkennen?

Hoe?

Doelen

Stap 4

Bruikbaar, begrijpbaar en betrouwbaar?

Hoe?

Doelen

Stap 5

Hoe ging het zoeken?

Hoe?

Doelen

Stap 1 : Wat wil ik te weten komen?

Ik formuleer een informatievraag.
Ik stel mezelf de vraag: wat wil ik weten?

Voorbeeld: Wat eet een paard?

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan, indien nodig, deelvragen opstellen bij mijn informatievraag.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 1: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Een goede vraag moet voldoende concreet zijn.
Gebruik hiervoor de vraagwoorden 5W1H: wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe

Stap 1: Wat moet ik kennen en kunnen?

Doelen eerste graad:

- Met hulp/onder begeleiding een concrete informatievraag formuleren.

Doelen tweede graad:

- Een concrete informatievraag formuleren.

Doelen derde graad:

- Deelvragen opstellen bij een informatievraag indien nodig.

Stap 2 : Waar en hoe en welke ga ik zoeken?

2A Waar ga ik zoeken?

- op het internet met een zoekmachine
  - commerciële zoekmachine: Google, Yahoo, Bing ...
  - Anonieme zoekmachine: duckduckgo, ecosia, Qwant ...
  - Kinderzoekmachine
- op een specifieke website
- met behulp van AI

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik ken de werking van zoekmachines.
- Ik ken de voor- en nadelen van commerciële zoekmachines.
- Ik ken voor- en nadelen van anonieme zoekmachines.
- Ik ken de werking van algoritmes en AI (artificiële intelligentie) bij het zoeken van informatie.
- Ik kan cookies uitschakelen.
- Ik ken de voor- en nadelen van cookies.
- Ik kan (met hulp) mijn favoriete websites bewaren en terugvinden.

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2A Waar ga ik zoeken?

Eerste graad:

Als je informatie op het internet zoekt met een zoekmachine zoals Google, Bing, Yahoo... dan is de informatie soms moeilijk voor leerlingen. Daarom raden we aan om leerlingen van de eerste graad een website op hun niveau te geven of hen gebruikt te laten maken van een kinderzoekmachine.

Tweede graad:

Zoekmachines zijn meestal gratis. Om hun werking te kunnen betalen, moeten ze dus geld verdienen. Dat doen **commerciële zoekmachines** door gegevens te verkopen. (Commercieel betekent dat ze winst willen maken.) Ze houden elke zoekopdracht bij, ook welke websites je bezoekt en hoe vaak. Zo kunnen ze veel over jou te weten komen. Bv. welke muziek je leuk vindt, wat je graag eet, of je een huisdier hebt ... . Bedrijven willen graag weten waarin je geïnteresseerd bent om jou zo bepaalde reclame (die aansluit bij jouw interesses en profiel) te kunnen sturen. Zo is de kans groter dat jij iets koopt. De bedrijven betalen de zoekmachines als jij op hun reclame klikt. Commerciële zoekmachines verdienen dus geld met het verzamelen van gegevens van hun gebruikers zodat je van bedrijven gerichte reclame ontvangt. Wil je dit niet? Gebruik dan een **anonieme zoekmachine**. Deze onthouden je zoekopdrachten niet en koppelen deze ook niet aan het IP-adres van je computer. Zo krijg je geen gerichte reclame en staan reeds bezochte websites niet telkens als eerste in je zoekresultaten.

Verder lezen

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2A Waar ga ik zoeken?

Je kan ook cookies uitschakelen of op 'niet aanvaarden' klikken om ervoor te zorgen dat er minder gegevens van jou worden bijgehouden. Het is jammer dat cookies aanvaarden meestal makkelijker is, dan ze weigeren. (Meer uitleg over cookies vind je bij de derde graad).

Op een commerciële zoekmachine kan je **incognito surfen**. Als je de browser sluit, wist deze je gegevens. Tijdens het gebruik van de website, ben je niet 'onzichtbaar'. Dit kan enkel als je gebruik maakt van een anonieme zoekmachine.

Bij sommige zoekmachines kan je ook aanpassen of je gepersonaliseerde advertenties wil krijgen of niet. Bv. in het advertentiecentrum van Google (adcenter) kan je dit aan- of uitzetten.

Derde graad:

Zoekmachines zijn slimme programma's die je helpen om informatie op het internet terug te vinden. De 'spider' bezoekt elke website en slaat die op in een soort inhoudstafel (index). Dit is een database met gigantisch veel informatie. Wanneer jij een zoekopdracht geeft (dus één of meerdere trefwoorden ingeeft), gaat de zoekmachine de index of database supersnel doorzoeken op dat trefwoord. Er zijn dus tientallen miljoenen zoekresultaten, maar jij krijgt ze niet allemaal te zien. Op elke pagina krijg je een tiental zoekresultaten te zien. Hoe bepaalt de zoekmachine nu welke resultaten jij als eerste te zien krijgt?

Verder lezen

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2A Waar ga ik zoeken?

Zoekalgoritmen letten op verschillende factoren om de zoekresultaten te rangschikken (vb. relevantie van de zoektermen, je locatie, je zoekgeschiedenis ...) Telkens wanneer je via het internet een website bezoekt of app gebruikt, plaatst die website kleine bestandjes op jouw apparaat. Deze bestandjes noemt men "cookies".

Cookies kunnen verschillende doelen hebben:

- weten hoeveel bezoekers er zijn op de website of app;
- verzamelen van informatie om de website en app verder te verbeteren;
- bepaalde zaken over jou te onthouden. Zo hoef je bepaalde gegevens niet altijd opnieuw in te geven;
- gerichte reclame versturen. 'Cookies van derden' of 'trackingcookies' kan je beter blokkeren als je geen gerichte reclame wil krijgen.

Meer info over cookies op <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be> en [burger en thema-s en internet en cookies](#)

Stap 2 : Wat moet ik kennen en kunnen?

2A Waar ga ik zoeken?

Doelen eerste graad:

- Een website intikken in een zoekbalk.

Doelen tweede graad:

- Enkele verschillen tussen een commerciële en een anonieme zoekmachine noemen.
- Enkele kinderzoekmachines kennen.
- Een kinderzoekmachine gebruiken.
- (Met hulp) cookies uitschakelen.

Doelen derde graad:

- De basis van de werking van zoekmachines en AI bij het zoeken naar informatie uitleggen.
- De voor- en nadelen van commerciële en anonieme zoekmachines verwoorden
- Cookies uitschakelen.
- De voor- en nadelen van cookies verwoorden.
- (Met hulp) favoriete websites bewaren en terugvinden

Stap 2 : Waar en hoe en welke ga ik zoeken?

2B Hoe ga ik zoeken?

Ik tik in de zoekbalk:

- een zoekterm of deel van een zin
- een combinatie van zoektermen:
AND, OR, NOT ...
- Tip: ik kies de taal en en of de periode

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) zoektermen combineren met AND, OR, NOT of - .
- Ik kan een synoniem voor mijn zoekterm geven.
- Ik kan (met hulp) mijn zoekresultaten beperken door de taal of periode waarin ik zoek aan te geven.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2B Hoe ga ik zoeken?

Eerste graad:

Indien je de leerlingen zelf een website opgeeft, kan je tot stap 4 overslaan. Toch raden we aan om van in de eerste graad het belang van zoektermen (i.p.v. vragen) mee te geven.

Tweede graad: zoektermen ingeven i.p.v. een vraag

Laat leerlingen dus liever **een zoekterm** ingeven dan een vraag. Een vraag intikken duurt immers langer, je hebt meer kans op schrijffouten en de zoekmachine zoekt niet op alle woorden.

Kies een goede zoekterm. Dit is meestal een zelfstandig naamwoord.

Bv. je wil weten wat een mol eet. Zoekterm = 'mol'.

Soms geef je beter **meerdere zoektermen** in.

Zo kan 'mol' kan ook verwijzen naar het spelprogramma op TV 'De Mol' of de gemeente 'Mol'. Dus is 'mol dier' duidelijker als zoekterm.

Bv. je wil weten wat een mol eet. Zoekterm = 'voedsel mol' of 'voedsel mol dier'

Vergelijk eens zoekresultaten als je synoniemen gebruikt vb. 'eten mol' i.p.v. 'voedsel mol'.

Verder lezen

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2B Hoe ga ik zoeken?

Leer je leerlingen ook hoe ze verbeteringen moeten aanbrengen in de zoekbalk. Delete (vaak afgekort tot del) is een toets waarmee je tekst rechts van de cursor kan wissen. In deze functie is hij complementair aan de backspace, die tekst naar links wist.

Wijs leerlingen op **suggesties en aanvullingen**.

Wist je dat...?

- De zoekmachine vaak al een suggestie doet? Deze verschijnen meteen onder de zoekbalk als je begint te tikken.
- De zoekmachine je zoekterm soms zelf aanvult? Wanneer je begint te typen, vult de zoekmachine je zoekterm al zelf verder aan met zoekopdrachten die je al eerder ingaf of met zoekopdrachten die vele andere mensen gebruikten.

Is het een goede aanvulling? Klik gewoon op enter of op 'end' zodat je achter de aanvulling komt.

Geen goede aanvulling? Tik gewoon zelf verder en negeer wat er verschijnt. Of kies een goede suggestie uit de lijst onder de zoekbalk

Verder lezen

Stap 2: achtergrondinformatie voor de leerkracht

2B Hoe ga ik zoeken?

. Derde graad: Zoektermen combineren

Google negeert losse letters en woorden zoals 'en', 'het', 'waar' en 'hoe', omdat ze de zoekopdracht te veel vertragen. Daarom maak je best gebruik van zoektermen die je combineert.

AND, OR, NOT noemen we Booleaanse operatoren. Er wordt gebruik gemaakt van de Engelse termen, ongeacht de taal van de zoekopdracht. Je kan meerdere Booleaanse operatoren combineren vb. auto OR bus AND vliegtuig NOT trein. Opgelet: Google werkt met het minteken i.p.v. NOT (auto OR bus AND vliegtuig –trein).

Het is nodig aandacht te besteden aan de volgorde van de zoektermen en de Booleaanse operatoren. Zo moeten in dit voorbeeld bus én vliegtuig in het zoekresultaat voorkomen, auto mag en kan. Bij **chatbots** ('chats') die volledig werken op Artificiële intelligentie (AI), gebruik je best wel een vraag i.p.v. enkel een trefwoord. Een duidelijke, gerichte vraag kunnen stellen (stap 1) is dus belangrijk. (We gaan ervan uit dat de zoekmachines toch ook nog even zullen meegaan.)

Uitbreidingsdoel 3de graad: aanhalingstekens gebruiken om de woordvolgorde te behouden

Zet je een zoekvraag tussen aanhalingstekens, dan zoekt een zoekmachine naar pagina's waarop precies dezelfde woordcombinatie voorkomt.

Met een tilde (~) voor een woord wordt er ook gezocht op synoniemen. Vb. ~computer, dan wordt er eveneens gezocht op laptop.

Stap 2 : Wat moet ik kennen en kunnen?

2B Hoe ga ik zoeken?

Doelen eerste graad:

- (Met hulp) de zoekbalk vinden op een website of bij een (kinder)zoekmachine.
- (Met hulp) een informatievraag vertalen in één of meer zoektermen.
- (Met hulp) een kinderzoekmachine gebruiken.

Doelen tweede graad:

- De zoekbalk op een website of bij een (kinder)zoekmachine vinden.
- Een informatievraag vertalen in één of meer zoektermen.
- Gebruik kunnen maken van het automatisch aanvullen en suggesties of deze kunnen negeren bij het geven van een zoekopdracht.

- Basisvaardigheden m.b.t. het ingeven van de zoekopdracht beheersen zoals:
  - fouten verbeteren
  - een nieuw tabblad openen
  - een zoekopdracht verwijderen
  - een zoekresultaat openen in een nieuw tabblad.

Doelen derde graad:

- (Met hulp) zoektermen combineren met AND, OR, NOT of – om het zoekresultaat te verfijnen.
- Synoniemen van zoektermen noemen of opzoeken.
- (Met hulp) de zoekresultaten beperken door de taal of periode aan te geven.

Stap 2 : Waar en hoe en welke ga ik zoeken?

2C Welke informatievorm ga ik zoeken?

Ik kies de informatievorm:

- 'alle' websites
- afbeelding
- video
- nieuws
- kaarten
- boeken
- ...

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan kiezen welke informatievorm ik wil (afbeelding, video, nieuws ...)
- *Uitbreidingsdoel: Ik kan afbeeldingen zoeken via de zoekbalk.*

Stap 2 : Wat moet ik kennen en kunnen?

2C Welke informatievorm ga ik zoeken?

Doelen eerste graad:

- -

Doelen tweede graad:

- (Met hulp) de keuze maken voor een digitale informatievorm (afbeelding, video, nieuws ...)

Doelen derde graad:

- De keuze maken voor een digitale informatievorm (afbeelding, video, nieuws ...)
- *Facultatief uitbreidingsdoel: Afbeeldingen zoeken via de zoekbalk.*

Stap 3 : Welk zoekresultaat wil ik verder verkennen?

Ik bekijk de zoekresultaten en beoordeel ze:

- Begrijp ik wat er staat?
  - ✓ Ik lees de uitleg onder het zoekresultaat.
- Is de informatie Bruikbaar?
  - ✓ Ik kijk naar de datum: ik kies een recente bron.
- Betrouw ik de informatie?
  - ✓ Ik kijk naar de extensie: .be, .nl, .com, .org ...
  - ✓ Ik vermijd advertenties.

Interessante zoekresultaten?

✓ **JA?** → Ik kies een zoekresultaat en ga naar stap 4.

Naar stap 4

✓ **NEE?** → Ik ga terug naar stap 2B en pas mijn zoekopdracht aan.

Naar stap 2B

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan een goed zoekresultaat kiezen:
  - Begrijpbaar: ik begrijp de informatie.
  - Bruikbaar: ik kan de informatie gebruiken.
  - Betrouwbaar: ik betrouw de informatie.
- Ik kan een commerciële bron herkennen.
- Ik kan advertenties herkennen.
- Ik kan de zender van de bron achterhalen.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 3: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Tweede graad:

Het is belangrijk om met de leerlingen stil te staan bij het **kiezen van een goed zoekresultaat** en de zoekresultaten te bespreken. Hoe kan je aan een zoekresultaat zien of dit eventueel bruikbaar en begrijpbaar is? Moedig de leerlingen aan om de informatie onder het zoekresultaat te lezen. Zo kunnen ze al een eerste inschatting maken.

Een **extensie** is het achterste gedeelte van een domeinnaam, de letters achter de punt. Extensies kunnen een indicatie geven over de bruikbaar- en betrouwbaarheid van het zoekresultaat. Er zijn veel mogelijke extensies, we beschrijven hier enkel de meest voorkomende:

- .be, .nl of .eu verwijzen naar een land;
- .com is afgeleid van het woord commercieel, tegenwoordig is het een algemeen gebruikte extensie voor zowel commerciële als niet-commerciële websites;
- .org wordt gebruikt door non-profit organisaties. Als je een .org domein kiest, verwachten de mensen dat deze site niet commercieel is;
- .edu wordt gebruikt door organisaties die zich op onderwijs richten.

Aanvulling:

Bespreek met de leerlingen (3de graad) wanneer een zoekresultaat betrouwbaar is. Je kan in het algemeen stilstaan bij betrouwbare websites zoals traditionele media, wetenschappelijke artikels ...

Verder lezen

Stap 3: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Advertenties en reclame

Bedrijven en winkels willen verkopen. Ze plaatsen advertenties en reclame waarvoor ze betalen aan de zoekmachine. Ook bij de zoekresultaten vind je advertenties en reclame terug. Je kan deze herkennen aan de afkorting 'adv', 'ad' of er staat 'gesponsord'. Soms staat er dit teken . Er zijn dus verschillende manieren om aan te tonen dat het een commerciële bron is. Als je de winkel of het bedrijf kent, kan je het ook afleiden uit de naam van de zender vb. bol.com

Tip: geef je les over digitale reclame? Sta dan zeker stil bij de reclame die gemaakt wordt door influencers.

Wanneer je geen goede (begrijpbare, bruikbare, betrouwbare) zoekresultaten kreeg, moet je de **zoekopdracht aanpassen**. Je kan dat doen op verschillende manieren:

- Gebruik maken van de suggesties van de zoekmachine vb. 'andere mensen vragen ook' of 'gerelateerde zoekopdrachten'. Dit zijn zoekopdrachten die lijken op die van jou.
- Synoniemen gebruiken voor de zoekterm(en).
- Derde graad: de zoekopdracht nauwkeurig maken door een zoekterm, het land, een jaartal ... toe te voegen. Hierbij kan ook gebruik gemaakt worden van de Booleaanse operatoren: AND, OR en NOT (of -). (zie hoger bij stap 2B)

Stap 3 : Doelen

Doelen eerste graad:

- (Met hulp) uit een aantal aangereikte digitale bronnen bruikbare en begrijpbare bronnen selecteren om een antwoord te krijgen op de informatievraag.
- (Met hulp) tonen wie de zender is van een bron.

Doelen tweede graad:

- Verwoorden waarop je let om een bruikbare, betrouwbare en begrijpbare bron te selecteren.
- (Met hulp) bruikbare, begrijpbare en betrouwbare digitale bronnen selecteren om een antwoord te krijgen op de informatievraag.
- (Met hulp) commerciële bronnen herkennen.
- Advertenties herkennen.
- (Met hulp) de zoekopdracht aanpassen.

Doelen derde graad:

- Verwoorden waarop je let om een bruikbare, betrouwbare en begrijpbare bron te selecteren.
- Bruikbare en begrijpbare en betrouwbare digitale bronnen selecteren om een antwoord te krijgen op de informatievraag.
- De zoekopdracht kunnen aanpassen
- Commerciële bronnen herkennen.
- Advertenties herkennen.
- De zoekopdracht aanpassen wanneer er geen goede zoekresultaten zijn.
- De zender van de bron achterhalen.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4A

Ik verken de website:

- Is er een menu?
- Is er een zoekfunctie?
  - Ik tik in de zoekbalk 1 of 2 woorden (zoektermen).
- Ik bekijk de titels en foto's.
- Ik lees scannend.

Is de informatie bruikbaar en begrijpbaar?

JA → Ik lees stukjes informatie grondiger.

NEE → Ga terug naar stap 3.

Naar stap 3

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan een website snel verkennen door gebruik te maken van menu's, titels en scannend lezen.
- Ik kan snel zoeken in een site met een sneltoetscombinatie.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4A

Eerste graad:

Leer je leerlingen de structuur van een website kennen. Net als bij een gedrukte tekst zijn er titels, tussentitels en afbeeldingen.

Laat hen ondervinden waarom een menu handig kan zijn.

Tweede graad:

Je kan timen hoelang leerlingen erover doen om correcte informatie te vinden op een website. Leerlingen die de structuur van de website begrijpen, het menu en/of de zoekbalk hanteren zullen sneller tot de juiste informatie komen.

Derde graad:

Niet alle websites hebben een zoekbalk. Leer de leerlingen dat ze altijd de sneltoetscombinatie Ctrl + F kunnen gebruiken om een woord terug te vinden in de tekst.

Stap 4: Doelen

Stap 4A

Doelen eerste graad:

- Met hulp navigeren en zoeken binnen een voor hen geschikte website door gebruik te maken van menu's, afbeeldingen en titels.

Doelen tweede graad:

- Navigeren en zoeken binnen een website door gebruik te maken van menu's, afbeeldingen en titels.

Doelen derde graad:

- Navigeren en zoeken binnen een website door gebruik te maken van menu's, titels en scannend lezen.
- Snel zoeken in de informatie op een websites met een sneltoetscombinatie

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4B

Is de informatie betrouwbaar?

- Wie is de auteur?
- Wat is de bedoeling van de auteur?
- Is dit een feit of een mening?
- Is het reclame of informatie?
- Hoe is het geschreven?
- Zijn de foto's echt of bewerkt?
- Is er uitleg bij wat ik zie op de foto?
- Vanwaar komt de informatie?
- Zoek je actuele informatie? Kijk dan naar de datum van het artikel of de website.

JA → Ga naar stap 4C.

Naar stap 4C

NEE → Verlaat de site. Ga terug naar stap 3.

Naar stap 3

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan met een checklist beoordelen of de informatie betrouwbaar is.
- Ik kan verwoorden waarop ik moet letten om de betrouwbaarheid na te gaan.
- Ik ben kritisch tegenover informatie en weet dat ik niet alles kan geloven wat ik lees en zie.
- Ik weet dat ik rekening moet houden met de context om een beeld juist te begrijpen.
- Ik kan vinden wanneer de website laatst aangepast werd.
- Ik kan verwoorden hoe men mij probeert te overtuigen een artikel of website te openen.
- Ik herken clickbaits.

Achtergrondinformatie
leerkracht

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

Noot: De volgorde van de vragen (bruikbaarheid, begrijpbaarheid, betrouwbaarheid) kan variëren. Soms bespaar je tijd door eerst de betrouwbaarheid in te schatten voor je begint te lezen. Leerlingen in de eerste en tweede graad doorlopen nog niet de volledige checklist maar we geven ze hieronder voor u volledig weer.

Checklist betrouwbaarheid met achtergrondinformatie:

1. Wie is de zender?

Naast de extensie zijn er andere manieren om af te leiden wie de zender is bv.: is de zender een kind, een al dan niet gekende volwassene, een vip, een expert of amateur, een commercieel bedrijf ...? Om de auteur van een artikel of website te vinden, kan je kijken bij 'contact' of 'over ons'. Soms staat dit ook onderaan een website. De auteur van een artikel staat vaak bij het artikel zelf. En wat kan je over de auteur te weten komen? Vind je een emailadres van de auteur? Zo weet je alvast dat de persoon echt bestaat. De auteur kennen is niet genoeg. We moeten ons ook afvragen wat de expertise van de auteur is. Heeft deze auteur kennis over het onderwerp? Wat is het beroep, nationaliteit, (politieke) visie ... van de auteur? Kan deze auteur bijgevolg (betrouwbare) kennis hebben over het onderwerp? Is het een leerling die een spreekbeurt maakte, een liefhebber of een expert? Vb. een voetballer die over voetbal spreekt is geloofwaardiger dan een voetballer die over dinosaurussen spreekt.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

Onze inschatting van de betrouwbaarheid van een persoon wordt ook beïnvloed door diens bekendheid. Dit is het makkelijkst uit te leggen aan de hand van een voorbeeld: een zanger, influencer, sporter ... die jouw idool is, zal je gemakkelijk geloven. Doet deze persoon een uitspraak over milieuvervuiling, zal je geneigd zijn die mening te geloven. Niet omwille van het feit dat die kennis van zaken heeft, maar omwille van het feit dat het jouw idool is. Die informatie is dus niet altijd correct. Hier kan je met de leerlingen al even bij stilstaan.

Is de auteur niet te achterhalen of kan je over de auteur niets te weten komen? Pas dan op met de gevonden informatie!

2. Wat is de bedoeling van de auteur?

Wil de auteur je overtuigen om iets te doen of te kopen? Wil de schrijver je overtuigen van zijn mening (door bijvoorbeeld eenzijdige informatie te geven) of je informeren (en dus genuanceerde informatie)? Of wil die gewoon grappig zijn?

De intentie van de auteur achterhalen is belangrijk om de informatie op de juiste manier te kunnen interpreteren. Zo is het bijvoorbeeld wel al vaker gebeurd dat een uitspraak die grappig bedoeld was, voor waar werd genomen.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

3. Is dit een feit of een mening?

Staan er veel meningen in de tekst? Is de toon zakelijk of emotioneel? Wordt er slechts één kant van het verhaal verteld of is het genuanceerd?

Heel vaak staan er in een tekst zowel feiten als meningen. Om de betrouwbaarheid te kunnen inschatten is het belangrijk een onderscheid te kunnen maken tussen deze 2 in een tekst. Ook wanneer er stilgestaan wordt bij verschillende standpunten door vb. voor- en nadelen op te sommen, maakt dit een tekst betrouwbaarder. In een volgende fase kan ook gekeken worden naar het soort argumenten: zijn deze wetenschappelijk of spelen ze op emotie? Dit is zelfs voor de leerlingen van de derde graad niet gemakkelijk en we verwachten dan ook niet dat leerlingen dit zelfstandig kunnen. Je kan in een klassikaal moment met leerlingen wel redeneren over dit aspect en hen aan het denken zetten.

4. Is het reclame of informatie?

Soms is reclame duidelijk gescheiden op een website en te herkennen zoals we opsommen bij stap 3. Maar reclame is niet altijd zo gemakkelijk te herkennen. Soms wordt reclame voorgesteld als informatie. Door na te gaan wie de zender is, wat zijn bedoeling is en hoe het geschreven is, kan je meestal wel reclame onderscheiden van informatie.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

5. Hoe is het geschreven?

Een veelvuldig gebruik van hoofdletters, spelfouten, vreemde zinsconstructies ... wijzen er vaak op dat de informatie niet te betrouwen is. Het is echter niet zo dat dit een sluitend criterium is m.a.w. ook goed geschreven websites kunnen onbetrouwbaar zijn. Een tweede punt naast de taal, is de opbouw van de website. Is er een duidelijke structuur? Kan je hier makkelijk door navigeren? Een degelijke betrouwbare website heeft meestal een goede structuur. Maar het is niet omdat een website een goede structuur heeft, dat het automatisch ook betrouwbaar is.

6. Zijn de foto's echt of bewerkt?

Beelden worden soms bewerkt. Je kan dit niet meteen zien. We moeten leerlingen dus leren kritisch om te gaan met beeldmateriaal. Het is niet omdat er een 'foto' van iets is, dat het waar is. Je kan dit doen door eenvoudige voorbeelden van bewerkte foto's te tonen en te bespreken wat wel en niet kan volgens hen. Elke fotograaf bewerkt immers zijn foto's (kleur, helderheid ...) om deze mooier te maken. Het is echter niet OK wanneer de realiteit aangetast wordt door bijvoorbeeld voorwerpen of mensen toe te voegen of te verwijderen.

Bv: Enkele voorbeelden zijn hamburgers die in reclame veel mooier en hoger voorgesteld worden dan in de werkelijkheid.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

Ken je de context van de afbeelding? Soms worden beelden uit de context geplukt en gebruikt om je te beïnvloeden (= framing).

Vragen die je jezelf kan stellen:

- Is de foto volledig (dus geen knip uit een breder beeld)? De fotograaf kan je beïnvloeden door maar een deel van een situatie te tonen.
- Is de foto in deze context genomen of in een andere context (denk aan tijd en ruimte)?
- Welk perspectief gebruikt de fotograaf?

Door verschillende zaken kan de betekenis van een beeld veranderen. Interessante informatie en voorbeelden kan je o.a. op [deze site](#) vinden.

Maak leerlingen bewust van manipulatie en framing door geregeld beelden van artikels of actualiteit te bespreken. Of laat hen zelf verwoorden welke foto ze zouden kiezen ter illustratie van hun uitstap. Waarom kiezen ze die foto?

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

Er worden ook foto's door AI gemaakt. Voorlopig zijn er manieren om deze foto's te onderscheiden van echte ook al zien ze er realistisch uit. Vaak is er iets dat niet klopt. Let daarbij vooral op details:

- Klopt het aantal vingers? AI heeft het, op dit moment, nog moeilijk met handen waardoor er te veel of te weinig vingers afgebeeld worden.
- Let op symmetrie. Het ene oog of oor is groter dan het andere, oorbellen zijn vaak verschillend. De mond staat niet helemaal in het midden van het gezicht ...
- De achtergrond is vaak wazig of lijkt niet scherp in beeld gebracht.

Deze technologie ontwikkelt snel dus deze 'foute' details zullen verdwijnen.

7. Wat staat er eigenlijk op de foto?

Een artikel wordt door veel mensen geloofwaardiger geacht als er een foto bij staat. In het algemeen betrouwen mensen beelden meer dan geschreven tekst, hoewel daar geen reden voor hoeft te zijn. Vaak wordt enkel naar het beeld gekeken en het artikel niet gelezen, hierdoor kan het zijn dat je veel denkt te weten zonder het te controleren. Leerlingen kiezen soms een foto zonder goed te lezen waarover de afbeelding precies gaat. Moedig de leerlingen aan om ook de uitleg bij een beeld te lezen. Is de afbeelding relevant bij de gegeven informatie?

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

8. Van waar komt de informatie?

Waar haalt de zender zijn informatie? Schrijft de auteur vanuit zijn eigen ervaring? Heeft de persoon het zelf meegemaakt of schrijft hij over iets wat iemand anders meemaakte? Schrijft hij vanuit eigen overtuiging of wil hij genuanceerde informatie geven? En waar haalt hij dan zijn informatie? Wordt er naar andere bronnen verwezen? Werken de hyperlinks? En zijn die bronnen betrouwbaar? Voor leerlingen in de lagere school is het voldoende om de linken uit te testen en even stil te staan bij het feit of er andere bronnen vermeld worden. Vanaf de derde graad raden we aan om de gevonden informatie te vergelijken met de informatie in een andere bron.

9. Actualiteitswaarde

Voor bepaalde vragen is het belangrijk om over actuele informatie te beschikken. Kijk dan naar de datum van het artikel of de website. Het internet is eigenlijk een groot archief waar veel informatie bewaard wordt, ook informatie die al gedateerd is. Zo vind je vb. makkelijk de openingsuren van een restaurant dat in werkelijkheid niet meer bestaat.

Verder lezen

Stap 4: achtergrondinformatie voor de leerkracht

Stap 4B

10. Aantal

Of je een bericht vaak ziet verschijnen of een artikel veel likes heeft, betekent daarom niet dat het waar is.

Een schrijver van een website of artikel probeert mensen te overtuigen om het artikel te lezen. Vaak zijn dit artikels of filmpjes waarbij de auteur of organisatie (hetzelfde geldt voor kranten) inkomsten krijgt van reclame. Hoe meer mensen op het artikel klikken, hoe meer mensen de reclame zien en hoe meer inkomsten de auteur of organisatie krijgt.

Eén van de technieken om je op een artikel of filmpje te doen klikken, is een spectaculaire titel gebruiken, een clickbait. Dit Engelse woord betekent 'klik-aas'. Met aas wordt een vis gevangen. Of, in dit geval, een internetbezoeker.

Hoe kan je een clickbait herkennen? Het is een titel die je nieuwsgierig maakt, shockerend of verrassend is. Zie: <https://www.mediawijs.be/nl/artikels/wat-clickbait>

Stap 4: Doelen

Stap 4B

Doelen eerste graad:

- Verwoorden dat digitale informatie niet steeds betrouwbaar is
- Op een website aangeven of informatie fictie is of non-fictie.
- Verwoorden dat digitale beelden soms bewerkt zijn en niet betrouwbaar.
- (Met hulp) reclame en advertenties op een website herkennen.

Doelen tweede graad:

- (Met hulp) de informatie op een website benoemen als 'feit' of 'mening'.
- Reclame en advertenties op een website herkennen.
- (Met hulp) a.d.h.v. een checklist beoordelen of informatie betrouwbaar is.
- Verwoorden dat digitale beelden soms bewerkt zijn of uit een andere situatie komen en dus niet steeds betrouwbaar.
- (Met hulp) de actualiteitswaarde van een digitale bron achterhalen.

Doelen derde graad:

- Bepalen of informatie een feit of een mening is.
- Criteria noemen om de betrouwbaarheid van informatie te beoordelen.
- Digitale informatie beoordelen op betrouwbaarheid a.d.h.v. een checklist.
- Verwoorden dat digitale beelden soms bewerkt zijn of uit een andere situatie komen en dus niet steeds betrouwbaar .
- Ik weet dat ik rekening moet houden met de context om een beeld juist te begrijpen.
- De actualiteitswaarde van een digitale bron achterhalen.
- Verwoorden welke technieken gebruikt worden om je zoekgedrag en berichtgeving te beïnvloeden (clickbaits, AI ...)

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4C

Ik verwerk de gevonden informatie.
Lees een stukje informatie grondig en ga na:

- Is de info begrijpbaar?
- Is de info bruikbaar?

De nodige informatie gevonden?

JA → ik controleer de informatie op een tweede betrouwbare website. Vind ik hetzelfde? Nee?
Controleer op nog een derde betrouwbare website.

NEE → Niet de nodige informatie gevonden of niet voldoende informatie gevonden? Ga terug naar stap 3.

Naar stap 3

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan bruikbare informatie selecteren. Ik kan een begrijpbaar antwoord formuleren op mijn vraag.
- Ik check informatie in meerdere bronnen.
- Ik kan nagaan of een andere website hetzelfde antwoord geeft.

Stap 4C

Stap 4: Doelen

Doelen eerste graad:

- Een stukje informatie grondig lezen.
- (Met hulp) informatie selecteren in een aangereikte, voor hen bestemde bron om een antwoord te vinden op de informatievraag.

Doelen tweede graad:

- Ik kan bruikbare informatie selecteren om een antwoord te vinden op de informatievraag.
- Een begrijpbaar antwoord formuleren op de informatievraag.
- Verwoorden dat je informatie van verschillende bronnen moet vergelijken.
- Met hulp de informatie in digitale bronnen vergelijken.

Doelen derde graad:

- Ik kan bruikbare informatie selecteren om een antwoord te vinden op de informatievraag.
- Een begrijpbaar antwoord formuleren op de informatievraag.
- Bereid zijn de gevonden informatie te checken bij een andere bron.
- De informatie in digitale bronnen vergelijken.

Stap 5: Reflecteren op het zoekproces

Wat ging er goed bij het zoeken?
Wat was er moeilijk?
Wat zou je volgende keer anders doen?

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan vertellen wat er goed ging en wat ik de volgende keer anders zou doen.

Stap 5: Doelen

Doelen eerste graad:

- (Met hulp) vertellen wat er goed ging en wat moeilijk was.

Doelen tweede graad:

- Op vraag verwoorden hoe het zoekproces verliep en wat bijgestuurd kan worden in de toekomst. .

Doelen derde graad:

- Verwoorden hoe het zoekproces verliep en wat bijgestuurd kan worden in de toekomst.

Proficiat!

Je hebt gevonden wat
je zocht.

Hoe wil je graag leren?

Stap voor stap
onder begeleiding

Ik zoek liever zelf op
via een stappenplan

Eerste graad

Klik op een knop waar je graag meer over wil weten.

Terug naar begin

Stap 1

Wat wil ik te weten komen?

Stap 2

Waar wil ik zoeken?

Stap 3

Welk zoekresultaat wil ik verkennen?

Stap 4

Ik verken de website

Betrouwbaar?

Het antwoord op mijn vraag

Stap 5

Nadenken over het zoeken

Stap 1 : Wat wil ik te weten komen?

Ik stel mezelf de vraag: wat wil ik weten?

Voorbeeld: Wat eet een paard?

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Wat ik wil weten, kan ik (met hulp) zeggen in een vraag.

Stap 2 : Waar en hoe ga ik zoeken?

2A Waar ga ik zoeken?

Ik zoek:

- op het internet met een zoekmachine
  - Google
  - Yahoo
  - Bing
  - Kinderzoekmachine
  - ...
- op een website die de leraar mij geeft

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan een website intikken in de zoekbalk.

Stap 3 : Welk zoekresultaat wil ik verder verkennen?

Ik bekijk de [zoekresultaten](#):

Goede zoekresultaten?

JA? → Ik kies een zoekresultaat en ga naar stap 4.

Naar stap 4

NEE? → Ik ga terug naar stap 2B en kies een ander woord (zoekterm).

Naar stap 2B

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) een goed zoekresultaat kiezen: ik begrijp wat er staat. Ik kan de informatie gebruiken.
- Ik kan (met hulp) tonen wie de schrijver of maker is van een bron.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4A

Ik verken de website:

- Is er een menu?
- Is er een zoekbalk?
- Ik bekijk de titels en foto's.
- Ik lees een klein stukje.

Ik tik in de zoekbalk.

Waarover wil je informatie zoeken? Kies 1 of 2 woorden (zoektermen).

Voorbeeld: 'eten paard' of 'voedsel paard'

Begrijp ik de informatie?

Kan ik de informatie gebruiken?

JA → Ik lees stukjes informatie.

NEE → Ik vraag hulp.

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) een website verkennen. Ik maak gebruik van het menu, foto's en titels.
- Ik vind (met hulp) de zoekbalk op een website.
- Ik kan (met hulp) een zoekterm noemen om het antwoord op mijn vraag te zoeken.
- Ik kan (met hulp) zoeken op een website.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4B

Is de informatie betrouwbaar?

- Is dit echt of fantasie?
- Is het reclame of informatie?
- Wat wil de schrijver?
- Zijn de foto's echt of bewerkt?
- Ik vraag aan de leraar of de website te betrouwen is.

JA → Ga naar stap 4C

Naar stap 4C

NEE → Vraag hulp

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik weet dat informatie op het internet niet altijd juist is.
- Ik herken fantasie en werkelijkheid op een site.
- Ik kan zeggen dat foto's soms bewerkt worden en dus niet echt zijn.
- Ik kan (met hulp) reclame op een website herkennen.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4C

Ik zoek het antwoord op mijn vraag.

Vind je het antwoord?

JA → Ik beantwoord de vraag.

NEE → Vraag hulp.

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik lees een stukje informatie grondig.
- Ik kan (met hulp) het antwoord vinden op mijn vraag.

Stap 5: Nadenken over het zoeken

Wat ging er goed bij het zoeken?
Wat was er moeilijk?

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) vertellen wat er goed ging en wat moeilijk was.

Proficiat!

Je hebt gevonden wat
je zocht.

Hoe wil je graag leren?

Stap voor stap
onder begeleiding

Ik zoek liever zelf op
via een stappenplan

Tweede graad

Klik op een knop waar
je graag meer over
wil weten.

Terug naar begin

Stap 1

Wat wil ik te weten komen?

Stap 2

Waar ga ik
zoeken?

Hoe ga ik
zoeken?

Welke ga ik
zoeken?

Stap 3

Welk zoekresultaat wil ik verkennen?

Stap 4

Ik verken de
website

Betrouwbaar?

Het antwoord
op mijn vraag

Stap 5

Nadenken over het zoeken

Stap 1 : Wat wil ik te weten komen?

Ik formuleer een informatievraag.
Ik stel mezelf de vraag: wat wil ik weten?

Voorbeeld: Wat eet een paard?

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan een duidelijke informatievraag formuleren.

Stap 2 : Waar en hoe en welke ga ik zoeken?

2A Waar ga ik zoeken?

Ik kies:

- op het internet met een zoekmachine
  - [commerciële zoekmachine](#): Google, Yahoo, Bing ...
  - [anonieme zoekmachine](#): Duckduckgo, Ecosia, Qwant ...
  - [kinderzoekmachine](#)
- op [een specifieke website](#)

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik ken enkele kinderzoekmachines.
- Ik kan een kinderzoekmachine gebruiken.
- Ik ken enkele verschillen tussen een commerciële en een anonieme zoekmachine.
- Ik ken enkele anonieme zoekmachines.
- Ik kan (met hulp) cookies uitschakelen.

Stap 2 : Waar en hoe en welke ga ik zoeken?

2B Hoe ga ik zoeken?

Ik tik in de zoekbalk:

- een zoekterm of deel van een zin.

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik vind de zoekbalk op een website of bij een (kinder)zoekmachine.
- Ik kan goede zoektermen noemen om het antwoord op mijn vraag te zoeken.
- Ik weet hoe ik aanvullingen van de zoekmachine kan gebruiken of negeren bij het geven van een zoekopdracht.
- Ik kan fouten verbeteren in mijn zoekopdracht.
- Ik kan een nieuw tabblad openen.
- Ik kan mijn zoekopdracht verwijderen.
- Ik kan een zoekresultaat openen in een nieuw tabblad.
- Ik kan zoeken op een kinderzoekmachine.

Stap 2 : Waar en hoe en welke ga ik zoeken?

2C. Welke informatievorm ga ik zoeken?

Ik kies de informatievorm:

- 'alle' websites
- afbeelding
- video
- nieuws
- kaarten
- boeken
- ...

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) kiezen welke informatievorm ik wil (afbeelding, video, nieuws ...)

Stap 3 : Welk zoekresultaat wil ik verder verkennen?

Ik bekijk de [zoekresultaten](#) en beoordeel ze:

- Begrijp ik wat er staat?
  - ✓ Ik lees [de uitleg](#) onder het zoekresultaat.
- Is de informatie Bruikbaar?
  - ✓ Ik kijk naar de [datum](#): ik kies een recente bron.
- Betrouw ik de informatie?
  - ✓ Ik kijk naar de [extensie](#): .be, .nl, .com, .org ...
  - ✓ Ik vermijd [advertenties](#).

Interessante zoekresultaten?

✓ **JA?** → Ik kies een zoekresultaat en ga naar stap 4.

Naar stap 4

✓ **NEE?** → Ik ga terug naar stap 2B en [pas mijn zoekopdracht aan](#).

Naar stap 2B

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) een goed zoekresultaat kiezen:
  - Begrijpbaar: ik begrijp de informatie.
  - Bruikbaar: ik kan de informatie gebruiken.
  - Betrouwbaar: ik betrouw de informatie.
- Ik kan (met hulp) een commerciële bron herkennen en aanduiden.
- Ik kan advertenties herkennen en aanduiden.
- Ik kan (met hulp) de zoekopdracht aanpassen wanneer ik geen goed zoekresultaat kreeg.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4A

Ik verken de website:

- Is er een menu?
- Is er een zoekbalk?
  - Ik tik in de zoekbalk 1 of 2 woorden (zoektermen).
- Ik bekijk de titels en foto's.
- Ik lees een klein stukje.

Begrijp ik de informatie?

Is de informatie **bruikbaar**?

JA → Ik lees stukjes informatie grondiger.

NEE → Ga terug naar stap 3.

Naar stap 3

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan een website verkennen: ik maak gebruik van het menu, afbeeldingen en titels.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4B

Is de informatie betrouwbaar?

- Wie is de auteur?
- Wat is de bedoeling van de zender?
- Is dit een feit of een mening?
- Hoe is het geschreven?
- Zijn de foto's echt of bewerkt?
- Is er uitleg bij wat ik zie op de foto?

JA → Ga naar stap 4C.

Naar stap 4C

NEE → Verlaat de site. Ga terug naar stap 3

Naar stap 3

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) feiten en meningen herkennen.
- Ik kan reclame en advertenties op een website herkennen.
- Ik kan (met hulp) en een checklist beoordelen of informatie betrouwbaar is.
- Ik weet dat ik niet alles kan geloven wat ik lees en zie.
- Ik kan (met hulp) vinden wanneer de website laatst aangepast werd.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4C

Ik verwerk de gevonden informatie.
Lees een stukje informatie en ga na:

- Is de informatie begrijpbaar?
- Is de informatie bruikbaar?

De nodige informatie gevonden?
JA → Ik controleer de informatie op een tweede betrouwbare website. Vind ik dezelfde informatie?
Nee? Controleer op nog een derde betrouwbare website.

NEE → Niet de nodige informatie gevonden of niet voldoende informatie gevonden? Ga terug naar stap 3 en kies een andere website.

Naar stap 3

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan bruikbare informatie selecteren.
- Ik kan een begrijpbaar antwoord formuleren op mijn vraag.
- Ik weet dat je informatie van verschillende bronnen moet vergelijken.
- Ik kan (met hulp) nagaan of een andere website hetzelfde antwoord geeft.

Stap 5: Nadenken over het zoekproces

Wat ging er goed bij het zoeken?
Wat was er moeilijk?
Wat zou je volgende keer anders doen?

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan vertellen wat er goed ging en wat ik de volgende keer anders zou doen.

Proficiat!

Je hebt gevonden wat
je zocht.

Hoe wil je graag leren?

Stap voor stap
onder begeleiding

Ik zoek liever zelf op
via een stappenplan

Derde graad

Klik op een knop waar je graag meer over wil weten.

Terug naar begin

Stap 1

Wat wil ik te weten komen?

Stap 2

Waar ga ik zoeken?

Hoe ga ik zoeken?

Welke ga ik zoeken?

Stap 3

Welk zoekresultaat wil ik verkennen?

Stap 4

Ik verken de website

Betrouwbaar?

Het antwoord op mijn vraag

Stap 5

Nadenken over het zoeken

Stap 1 : Wat wil ik te weten komen?

Ik formuleer een [informatievraag](#).
Ik stel mezelf de vraag: wat wil ik weten?

Voorbeeld: Wat eet een paard?

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan, indien nodig, deelvragen opstellen bij mijn informatievraag.

Stap 2 : Waar en Hoe en Welke ga ik zoeken?

2A Waar ga ik zoeken?

Ik kies:

- op het internet met [een zoekmachine](#)
  - [commerciële zoekmachine](#): Google, Yahoo, Bing ...
  - [anonieme zoekmachine](#): Duckduckgo, Ecosia, Qwant ...
  - kinderzoekmachine
- op een specifieke website
- met behulp van [artificiële intelligentie](#)

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik ken de werking van zoekmachines.
- Ik ken de voor- en nadelen van commerciële zoekmachines.
- Ik ken de werking van algoritmes en AI (artificiële intelligentie) bij het zoeken van informatie.
- Ik kan [cookies](#) uitschakelen.
- Ik ken de [voor- en nadelen van cookies](#).
- Ik kan (met hulp) [mijn favoriete websites bewaren en terugvinden](#).

Stap 2 : Waar en hoe en welke ga ik zoeken?

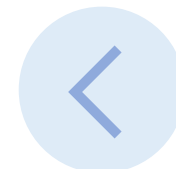
2B. Hoe ga ik zoeken?

Ik tik in de zoekbalk:

- een zoekterm of deel van een zin.
- een combinatie van zoektermen met AND, OR, NOT of -.
- Tip: Kies de taal en en of de periode

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) zoektermen combineren met AND, OR, NOT of -.
- Ik kan een synoniem voor mijn zoekterm geven.
- Ik kan (met hulp) mijn zoekresultaten beperken door de taal of periode waarin ik zoek aan te geven.

Stap 2 : Waar en hoe en welke ga ik zoeken?

2C. Welke informatievorm ga ik zoeken?

Ik kies de informatievorm:

- 'alle' websites
- afbeelding
- video
- nieuws
- kaarten
- boeken
- ...

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan (met hulp) kiezen welke informatievorm ik wil (afbeelding, video, nieuws ...)
- Facultatief uitbreidingsdoel: Ik kan afbeeldingen zoeken via de zoekbalk.

Stap 3 : Welk zoekresultaat wil ik verder verkennen?

Ik bekijk de [zoekresultaten](#) en beoordeel ze:

- Begrijp ik wat er staat?
  - ✓ Ik lees [de uitleg](#) onder het zoekresultaat.
- Is de informatie Bruikbaar?
  - ✓ Ik kijk naar de [datum](#): ik kies een recente bron.
- Betrouw ik de informatie?
  - ✓ Ik kijk naar de [extensie](#): .be, .nl, .com, .org ...
  - ✓ Ik vermijd [advertenties](#).

Interessante zoekresultaten?

✓ **JA?** → Ik kies een zoekresultaat en ga naar stap 4.

Naar stap 4

✓ **NEE?** → Ik ga terug naar stap 2B en [pas mijn zoekopdracht aan](#).

Naar stap 2B

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan een goed zoekresultaat kiezen:
  - Begrijpbaar: ik begrijp de informatie.
  - Bruikbaar: ik kan de informatie gebruiken.
  - Betrouwbaar: ik betrouw de informatie.
- Ik kan een commerciële bron herkennen.
- Ik kan advertenties herkennen.
- Ik kan de zender van de bron achterhalen.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4A

Ik verken de website:

- Is er een menu?
- Is er een zoekfunctie?
  - Ik tik in de zoekbalk 1 of 2 woorden (zoektermen).
- Ik bekijk de titels en afbeeldingen.
- Ik lees scannend.

Is de informatie bruikbaar en begrijpbaar?

JA → Ik lees stukjes informatie grondiger.

NEE → Ga terug naar stap 3.

Naar stap 3

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan een website snel verkennen door gebruik te maken van menu's, titels en scannend lezen.
- Ik kan snel zoeken in een site met een sneltoetscombinatie.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4B

Is de informatie betrouwbaar?

- Wie is de auteur?
- Wat is de bedoeling van de auteur?
- Is dit een feit of een mening?
- Is het reclame of informatie?
- Hoe is het geschreven?
- Zijn de foto's echt of bewerkt?
- Is er uitleg bij wat ik zie op de foto?
- Vanwaar komt de informatie?
- Zoek je actuele informatie? Kijk dan naar de datum van het artikel of de website.

JA → Ga naar stap 4C.

Naar stap 4C

NEE → Verlaat de site. Ga terug naar stap 3.

Naar stap 3

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan met een checklist beoordelen of de informatie betrouwbaar is.
- Ik kan verwoorden waarop ik moet letten om de betrouwbaarheid na te gaan.
- Ik ben kritisch tegenover informatie en weet dat ik niet alles kan geloven wat ik lees en zie.
- Ik weet dat ik rekening moet houden met de context om een beeld juist te begrijpen.
- Ik kan vinden wanneer de website laatst aangepast werd.
- Ik kan verwoorden hoe men mij probeert te overtuigen een artikel of website te openen.
- Ik herken clickbaits.

Stap 4: Informatie beoordelen

Stap 4C

Ik verwerk de gevonden informatie.

Ik lees een stukje informatie grondig en ga na:

- Is de info begrijpbaar?
- Is de info bruikbaar?

De nodige informatie gevonden?

JA → ik controleer de informatie op een tweede betrouwbare website. Vind ik hetzelfde? Nee? Controleer op nog een derde betrouwbare website.

NEE → Niet de nodige informatie gevonden of niet voldoende informatie gevonden? Ga terug naar stap 3 (zoekresultaten) en kies een andere website.

Naar stap 3

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan bruikbare informatie selecteren.
- Ik kan een begrijpbaar antwoord formuleren op mijn vraag.
- Ik check informatie in meerdere bronnen.
- Ik kan nagaan of een andere website hetzelfde antwoord geeft.

Stap 5: Reflecteren op het zoekproces

Wat ging er goed bij het zoeken?
Wat was er moeilijk?
Wat zou je volgende keer anders doen?

Wat moet ik kennen en kunnen?

- Ik kan vertellen wat er goed ging en wat ik de volgende keer anders zou doen.

Proficiat!

Je hebt gevonden wat
je zocht.

